

**TOWARZYSTWO
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH**

T U W

02-793 Warszawa, ul. Raabego 13
tel. (0-22) 649 73 87, fax (0-22) 649 73 89

**OGÓLNE WARUNKI UBEZPIECZENIA
DLA GOSPODARSTW ROLNYCH
„BEZPIECZNA ZAGRODA”**

SPIS TREŚCI

POSTANOWIENIA OGÓLNE

Przedmiot umowy ubezpieczenia	§ 2
Definicje	§ 4
Wyłączenia odpowiedzialności	§ 5
Zawarcie umowy ubezpieczenia	§ 6
Czas trwania odpowiedzialności Towarzystwa	§ 7
Suma ubezpieczenia i suma gwarancyjna	§ 9
Składka ubezpieczeniowa	§ 10
Obowiązki Towarzystwa	§ 12
Obowiązki Ubezpieczającego i Ubezpieczonego	§ 13
Ustalenie wysokości odszkodowania	§ 15
Wypłata odszkodowania	§ 18
Rozpatrywanie odwołań, skarg i zażaleń	§ 19
Rozwiązywanie sporów	§ 22
Roszczenia regresowe	§ 23

POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE

POSZCZEGÓLNYCH RODZAJÓW UBEZPIECZEŃ

Rozdział I

Ubezpieczenie budynków, budowli oraz nagrobków cmentarnych

Przedmiot ubezpieczenia	§ 24
Zakres ubezpieczenia	§ 25
Wyłączenia odpowiedzialności	§ 26
Suma ubezpieczenia	§ 27
Ustalenie rozmiaru szkody	§ 28

Rozdział II

Ubezpieczenie mienia związanego z prowadzeniem gospodarstwa rolnego

Przedmiot i zakres ubezpieczenia	§ 29
Wyłączenia odpowiedzialności	§ 31
Suma ubezpieczenia	§ 32
Ustalenie rozmiaru szkody	§ 33

Rozdział III

Ubezpieczenie ruchomości domowych i stałych elementów wykończenia budynku mieszkalnego

Przedmiot i zakres ubezpieczenia	§ 34
Wyłączenia odpowiedzialności	§ 36
Suma ubezpieczenia	§ 37
Limity odpowiedzialności	§ 38
Ustalenie rozmiaru szkody	§ 39
Wymagane zabezpieczenia	§ 40
Obowiązki Ubezpieczającego i Ubezpieczonego	§ 41

Rozdział IV

Ubezpieczenie szyb i innych przedmiotów szklanych

Przedmiot i zakres ubezpieczenia	§ 42
Wyłączenia odpowiedzialności	§ 44
Suma ubezpieczenia	§ 45
Ustalenie rozmiaru szkody	§ 46

Rozdział V

Ubezpieczenie upraw

Przedmiot i zakres ubezpieczenia	§ 47
Wyłączenia odpowiedzialności	§ 49
Czas trwania odpowiedzialności Towarzystwa	§ 50
Suma ubezpieczenia	§ 51
Obowiązki Ubezpieczającego i Ubezpieczonego	§ 52
Ustalenie rozmiaru szkody	§ 54
Ustalenie wysokości odszkodowania	§ 56

Rozdział VI

Ubezpieczenie następstw nieszczęśliwych wypadków

Przedmiot i zakres ubezpieczenia	§ 57
Rodzaje i wysokość świadczeń	§ 59
Wyłączenia odpowiedzialności	§ 60
Suma ubezpieczenia	§ 61
Czas trwania odpowiedzialności Towarzystwa	§ 62
Obowiązki Ubezpieczającego, Ubezpieczonego i Uprawnionego	§ 63
Ustalenie wysokości i wypłata odszkodowania	§ 64

Rozdział VII

Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym

Przedmiot i zakres ubezpieczenia	§ 66
Wyłączenia odpowiedzialności	§ 67
Suma gwarancyjna	§ 69
Obowiązki Ubezpieczającego i Ubezpieczonego	§ 70
Ustalenie rozmiaru szkody	§ 71

Rozdział VIII

Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej kombajnisty z tytułu wykonywania usługi koszenia

Przedmiot i zakres ubezpieczenia	§ 72
Wyłączenia odpowiedzialności	§ 73
Suma gwarancyjna	§ 74
Ustalenie rozmiaru szkody	§ 75

Rozdział IX

Ubezpieczenie ochrony prawnej

Przedmiot i zakres ubezpieczenia	§ 76
Wyłączenia odpowiedzialności	§ 79
Wypłata odszkodowania	§ 80

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1

1. Niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia Bezpieczna Zagroda, zwane dalej OWU Bezpieczna Zagroda, mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych przez Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW”, zwane dalej „Towarzystwem”, z Ubezpieczającym.
2. W porozumieniu z Ubezpieczającym do umowy ubezpieczenia mogą być wprowadzone postanowienia dodatkowe lub odmienne od ustalonych w OWU Bezpieczna Zagroda.

Przedmiot umowy ubezpieczenia

§ 2

1. W oparciu o OWU Bezpieczna Zagroda może być zawarta umowa ubezpieczenia:
  - 1) budynków, budowli oraz nagrobków cmentarnych od ognia i innych zdarzeń losowych;
  - 2) mienia związanego z prowadzeniem gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych;
  - 3) ruchomości domowych i stałych elementów wykończenia budynku mieszkalnego od ognia i innych zdarzeń losowych;
  - 4) mienia związanego z prowadzeniem gospodarstwa rolnego lub ruchomości domowych i stałych elementów wykończenia budynku mieszkalnego od skutków przebiegu;

- 5) ruchomości domowych i stałych elementów wykończenia budynku mieszkalnego od kradzieży z włamaniem, rabunku lub dewastacji;
  - 6) szyb i innych przedmiotów szklanych;
  - 7) upraw od gradobicia lub od ognia;
  - 8) następstw nieszczęśliwych wypadków;
  - 9) odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym;
  - 10) odpowiedzialności cywilnej kombajnisty z tytułu wykonywania usługi koszenia upraw;
  - 11) ochrony prawnej.
2. Ubezpieczenie, określone w ust. 1 pkt 4–11, jest możliwe pod warunkiem, że Ubezpieczający ubezpieczy mienie określone w ust. 1 pkt 1 lub 2 lub 3.
3. Towarzystwo ponosi odpowiedzialność za zdarzenia powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej a w przypadku ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków także poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 3

1. Ubezpieczającym może być Członek Towarzystwa lub osoba przystępująca do Towarzystwa.
2. Ubezpieczający może zawrzeć umowę ubezpieczenia na rachunek osoby trzeciej. W takim wypadku postanowienia OWU Bezpieczna Zagroda dotyczące Ubezpieczającego odnoszą się do osoby trzeciej (Ubezpieczonego), z wyjątkiem obowiązku zapłaty składki ubezpieczeniowej.
3. Zarzut Towarzystwa mający wpływ na jego odpowiedzialność może być podniesiony również przeciwko Ubezpieczonemu.

Definicje

§ 4

1. Określenia użyte w OWU Bezpieczna Zagroda oznaczają:
  - 1) **budowle** – obiekty budowlane nie będące budynkami np.: wiaty, silosy, ogrodzenie wraz z bramą, podjazdy, szklarnie i oranżerie o powierzchni nie większej niż 100 m², zewnętrzne zbiorniki na gaz płynny, słupy oświetleniowe oraz obiekty małej architektury tj. obiekty znajdujące się na ogrodzonym terenie tej samej posesji (nieruchomości), spełniające funkcje ozdobne lub rekreacyjne, takie jak murki ogrodowe, pergole, altany, fontanny, baseny, korty i boiska, piaskownice, grille murowane, huśtawki, drabinki;
  - 2) **budynek gospodarczy** – trwale związany z gruntem budynek wolnostojący przeznaczony na cele gospodarcze, a także garaż wolnostojący;
  - 3) **budynek mieszkalny** – obiekt budowlany o powierzchni powyżej 20 m², oddany do użytkowania zgodnie z ogólnie obowiązującymi przepisami prawa, obejmujący fundamenty, mury, stropy, dach, okna i drzwi wraz z zamknięciami, kominy, wewnętrzne instalacje centralnego ogrzewania, wodno-kanalizacyjne, elektryczne, gazowe, alarmowe, domofonowe, antenowe i odgromowe oraz stałe elementy wykończenia budynku mieszkalnego;
  - 4) **deszcz nawalny** – opad deszczu o współczynniku wydajności o wartości co najmniej 4;
  - 5) **dewastacja** – celowe uszkodzenie, zabrudzenie lub zniszczenie przedmiotu ubezpieczenia bez zamiaru przywłaszczenia, dokonanego przez osoby, za których działanie Ubezpieczający nie ponosi odpowiedzialności;

- 6) **dym i sadza** – zawieszinę cząsteczek, będącą bezpośrednim skutkiem:
  - a) spalania, która nagle wydobywa się z urządzeń eksploatowanych zgodnie z przeznaczeniem i przepisami technicznymi, przy sprawnym działaniu urządzeń wentylacyjnych,
  - b) pożaru, niezależnie od miejsca jego powstania;
- 7) **fala naddźwiękowa** – falę ciśnieniową wywołaną przez samolot przekraczający barierę dźwięku;
- 8) **grad** (gradobicie) – opad atmosferyczny składający się z bryłek lodu;
- 9) **gospodarstwo rolne** – obszar użytków rolnych, leśnych, gruntów pod stawami oraz gruntów pod zabudowaniami, niezależnie od powierzchni, stanowiący własność lub będący w posiadaniu Ubezpieczonego;
- 10) **huragan** – wiatr o prędkości nie mniejszej niż 24 m/sek., którego działanie wyrządza masowe szkody; pojedyncze szkody uważa się za spowodowane przez huragan, jeżeli w najbliższym sąsiedztwie stwierdzono działanie huraganu;
- 11) **inne wartości pieniężne** – krajowe i zagraniczne znaki pieniężne, czek, weksle i inne dokumenty zastępujące w obrocie gotówkę;
- 12) **kradzież z włamaniem** – dokonanie albo usiłowanie dokonania zaboru mienia z pomieszczeń po uprzednim usunięciu siłą lub przy pomocy narzędzi pozostawiających ślady włamania istniejących zabezpieczeń lub po otworzeniu istniejących zabezpieczeń przy użyciu podrobionego lub dopasowanego klucza, bądź klucza oryginalnego, w którego posiadanie sprawca wszedł wskutek włamania do innego pomieszczenia lub w wyniku rabunku;
- 13) **lawina** – gwałtowne zsuwanie się lub staczanie ze zboczy górskich lub falistych: mas śniegu, lodu, skał, kamieni, ziemi lub błota;
- 14) **nagrobek cmentarny** – naziemną część grobowca wybudowaną za zgodą zarządcy cmentarza, wykonaną z granitu, lastriko, marmuru lub piaskowca;
- 15) **nieszczęśliwy wypadek** – nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, w następstwie którego Ubezpieczony niezależnie od swej woli doznał trwałego uszczerbku na zdrowiu, rozstroju zdrowia lub zmarł;
- 16) **obsunięcie się ziemi** – zapadanie się ziemi oraz usuwanie się ziemi, z tym że:
  - a) zapadanie się ziemi – obniżenie się terenu z powodu zawalenia się podziemnych pustych przestrzeni w gruncie,
  - b) usuwanie się ziemi – ruchy ziemi na stokach;
- 17) **ogień** – przedostanie się ognia poza palenisko lub jego powstanie poza paleniskiem i rozszerzenie się o własnej sile;
- 18) **osoby bliskie Ubezpieczonemu** – to osoby pozostające z Ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym:
  - a) małżonek lub osoba pozostająca faktycznie we wspólnym pożyciu małżeńskim (konkubenci),
  - b) dzieci, pasierbowie, dzieci przysposobione oraz przyjęte na wychowanie,
  - c) rodzice, ojczym, macocha, teściowie, przysposabiający,
  - d) dziadkowie, wnukowie, rodzeństwo, zięciowie, synowie;

- 19) **piorun** – bezpośrednie wyładowania atmosferyczne na ubezpieczone mienie, bądź na obiekt, w którym znajduje się ubezpieczone mienie;
- 20) **podtopienie** – zalanie terenu w wyniku deszczu nawalnego lub spływu wód po zboczach lub stokach na terenach górskich i falistych;
- 21) **porażenie prądem** – działanie prądu elektrycznego powodujące śmierć lub konieczność uboju porażonego zwierzęcia gospodarskiego;
- 22) **powódź** – zalanie terenów w następstwie podniesienia się poziomu wody w korytach wód płynących lub stojących wskutek nadmiernych opadów atmosferycznych, topnienia kry lodowej, tworzenia się zatorów lodowych, spływu wód po zboczach lub stokach na terenach górskich i pagórkowatych oraz podniesienia się poziomu wód przybrzeżnych, spowodowanego przez sztorm;
- 23) **przepięcie** – wzrost napięcia w liniach energetycznych powstały na skutek wyładowań elektrycznych z atmosfery, spięcia przewodów na linii przesyłowej lub z winy elektrowni/firmy odpowiedzialnej za przesyłanie energii;
- 24) **przewrócenie się drzew lub masztów** – przewrócenie się drzew, masztów, słupów, latarni, kominów wolnostojących, jeżeli na Ubezpieczającym nie spoczywał obowiązek ich konserwacji;
- 25) **rabunek** – zabór mienia w celu przywłaszczenia, przy użyciu siły lub groźby jej użycia wobec Ubezpieczającego lub innych osób przebywających tam za wiedzą i zgodą Ubezpieczającego;
- 26) **sport ekstremalny** – sport wysokiego ryzyka uprawiany celem osiągnięcia silnych emocji i doznań; za sporty ekstremalne uważa się: alpinizm (także wspinaczka skałkowa i lodowa), baloniarstwo, eksplorację jaskiń, jazdę ekstremalną (pojazdem mechanicznym, rowerem, na nartach), lotnictwo, nurkowanie, paralotniarstwo, skoki bungee, spadochroniarstwo, spływy górskie, sporty motorowe i motorowodne, sporty walki, szybownictwo, windsurfing; a także bycie członkiem załogi oraz bierne korzystanie z pojazdu;
- 27) **sport wyczynowy** – sport uprawiany celem osiągnięcia we współzawodnictwie na imprezach sportowych jak najlepszych wyników oraz materialnych korzyści; także każdy sport uprawiany zawodowo, w tym ćwiczenia i rywalizację na treningach;
- 28) **stopień zużycia** – określoną w procentach zmianę stanu technicznego przedmiotu ubezpieczenia, zależną od okresu eksploatacji, jakości wykonania, trwałości zastosowanych materiałów i elementów; ustalany jest w oparciu o normy zużycia stosowane w Towarzystwie;
- 29) **śnieg** – opad śniegu przekraczający 85% wartości charakterystycznej (normowej) obciążenia śniegiem gruntu, właściwej dla strefy, w której znajduje się ubezpieczone mienie, określonej według obowiązującej normy polskiej „Obciążenie śniegiem”; warunkiem uznania szkody za spowodowaną opadami śniegu jest, aby przynajmniej jedna stacja meteorologiczna Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, zlokalizowana na terenie tej samej strefy lub strefy o niższej wartości charakterystycznej obciążenia śniegiem w promieniu 100 km od ubezpieczonego mienia, zmierzyła ciężar pokrywy śnieżnej przekraczający 85% wartości charakterystycznej (normowej) właściwej dla miejsca lokalizacji mienia;
- 30) **tapnięcie** – wstrząsy podziemne spowodowane pęknięciem skał, wywołane naruszeniem równowagi sił w tych skałach;
- 31) **trzęsienie ziemi** – naturalne, krótkie i gwałtowne wstrząsy lub seria wstrząsów, powstałych pod powierzchnią Ziemi i rozchodzących się w postaci fal sejsmicznych od ośrodka – epicentrum, znajdującego się na powierzchni, gdzie drgania są najsilniejsze;
- 32) **Ubezpieczający** – osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, która zawarła umowę ubezpieczenia na podstawie OWU Bezpieczna Zagroda i która zobowiązana jest do zapłaty składki ubezpieczeniowej;
- 33) **Ubezpieczony** – podmiot, na którego rzecz zawarto umowę ubezpieczenia; w zakresie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej Ubezpieczonym może być tylko osoba fizyczna;
- 34) **uderzenie pojazdu** – uderzenie przez pojazd mechaniczny w ubezpieczone mienie; definicja nie obejmuje pojazdu kierowanego lub eksploatowanego przez Ubezpieczającego lub osoby jemu bliskie;
- 35) **upadek statku powietrznego** – katastrofę bądź przymusowe lądowanie samolotu silnikowego, bezsilnikowego lub innego obiektu latającego, a także upadek ich części lub przewożonego ładunku;
- 36) **Uprawniony** – osobę wskazaną pisemnie przez Ubezpieczonego jako uprawnioną do uzyskania świadczenia z tytułu śmierci Ubezpieczonego, a w przypadku, gdy Ubezpieczony nie wskazał osoby uprawnionej, członek lub członkowie rodziny Ubezpieczonego według następującej kolejności: małżonkowie, dzieci, rodzice, inni spadkobiercy; Ubezpieczony może w każdym czasie dokonać zmiany uprawnionego;
- 37) **wybuch** – gwałtowną zmianę stanu równowagi układu z jednoczesnym wyzwoleniem się gazów, pyłów lub pary, wywołanym ich właściwością rozprzestrzeniania się; w odniesieniu do naczyń ciśnieniowych i innych tego rodzaju zbiorników warunkiem uznania zdarzenia za wybuch jest, aby ściany tych naczyń i zbiorników uległy rozdarciu w takich rozmiarach, iż wskutek ujęcia gazów, pyłów, pary lub cieczy nastąpiło nagłe wyrównanie ciśnień; za wybuch uważa się również implozję polegającą na uszkodzeniu zbiornika lub aparatu próżniowego będącego pod ciśnieniem zewnętrznym;
- 38) **wydostanie się wody z urządzeń wodno-kanalizacyjnych:**
  - a) awarię i niekontrolowane wylewanie się wody lub pary z przewodów i urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych i centralnego ogrzewania lub z urządzeń typu pralki, wirówki, zmywarki na skutek ich awarii,
  - b) cofnięcie się wody lub ścieków z publicznych urządzeń kanalizacyjnych,
  - c) wydostanie się wody przez nieumyślnie pozostawione otwarte zawory w czasie przerwy w dostawie wody;
- 39) **zalanie** – zalanie wodą lub inną cieczą:
  - a) przez zidentyfikowane osoby trzecie lub wskutek nie wywiązania się ze swoich obowiązków przez zidentyfikowane osoby trzecie,
  - b) na skutek pęknięcia akwarium.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 5

Towarzystwo nie odpowiada za szkody:

- 1) wyrządzone umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa, w stanie nietrzeźwości, pod wpływem działania narkotyków lub innych środków odurzających oraz środków psychotropowych przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego lub osoby, za które ponosi odpowiedzialność albo z którymi pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym;
- 2) jeżeli z winy Ubezpieczonego niemożliwe jest ustalenie przyczyny lub rozmiaru szkody;
- 3) objęte odpowiedzialnością z tytułu ubezpieczenia obowiązkowego;
- 4) powstałe w mieniu służącym do prowadzenia działalności gospodarczej lub wykorzystywanym w celach zarobkowych oraz związanym z działalnością handlową, przemysłową, rzemieślniczą oraz usługową; wyłączenie nie dotyczy sprzętu rolniczego objętego ubezpieczeniem w Wariancie pełnym, o którym mowa w § 29 ust. 4 pkt 3 lit. b;
- 5) spowodowane nie przestrzeganiem obowiązujących przepisów i zasad bezpieczeństwa mających na celu zapobieganie powstawaniu szkód, w szczególności przepisów o ochronie przeciwpożarowej, budowlanych oraz wymagań sanitarnych i dotyczących eksploatacji urządzeń technicznych;
- 6) spowodowane osunięciem się ziemi, gdy są to szkody górnicze w rozumieniu prawa górniczego;
- 7) powstałe w związku z prowadzonymi robotami ziemnymi;
- 8) spowodowane reakcją jądrową, skażeniem radioaktywnym, skażeniem środowiska lub jego zanieczyszczeniem;
- 9) powstałe wskutek trzęsienia ziemi;
- 10) powstałe wskutek działań wojennych, zamieszek cywilnych i wojskowych, sabotażu, wojny, stanu wyjątkowego, strajku, buntu, rozruchów, rewolucji, manifestacji, blokady dróg, sabotażu, aktów terrorystycznych;
- 11) które nie przekraczają 100 zł;
- 12) wymienione w postanowieniach OWU Bezpieczna Zagroda dotyczących poszczególnych rodzajów ubezpieczeń.

Zawarcie umowy ubezpieczenia

§ 6

1. Umowę ubezpieczenia zawiera się na podstawie pisemnego wniosku Ubezpieczającego, sporządzonego na formularzu Towarzystwa.
2. Umowę ubezpieczenia zawiera się na okres 12 miesięcy lub na okres krótszy (ubezpieczenie krótkoterminowe), przy czym minimalny okres ubezpieczenia wynosi 3 miesiące.
3. Towarzystwo potwierdza zawarcie umowy ubezpieczenia polisą.

Czas trwania odpowiedzialności Towarzystwa

§ 7

1. Odpowiedzialność Towarzystwa **rozpoczyna się**:
  - 1) od dnia wskazanego w polisie, jednak nie wcześniej niż od dnia następnego po zapłaceniu składki lub jej pierwszej raty, chyba że w umowie ubezpieczenia umówiono się, że odpowiedzialność Towarzystwa rozpoczyna się przed zapłaceniem składki;
  - 2) w stosunku do umów ubezpieczenia będących kontynuacją uprzednio zawartych umów ubezpieczenia – od dnia określonego w polisie pod warunkiem, że w ter-

minie 60 dni od daty wskazanej w polisie wygasającej jako koniec okresu ubezpieczenia zostanie złożony wniosek o zawarcie umowy ubezpieczenia i zostanie opłacona składka; jednakże w przypadku zmiany warunków ubezpieczenia umowy kontynuowanej, za zdarzenia powodujące szkody powstałe do dnia następnego po dniu opłacenia składki, Towarzystwo ponosi odpowiedzialność na podstawie warunków umowy dotychczasowej.

2. Ubezpieczający może **odstąpić** od umowy ubezpieczenia zawartej na okres dłuższy niż 6 miesięcy w ciągu 30 dni licząc od daty jej zawarcia, a w przypadku gdy Ubezpieczający jest przedsiębiorcą w terminie 7 dni od dnia zawarcia umowy. Odstąpienie od umowy ubezpieczenia nie zwalnia Ubezpieczającego z obowiązku opłacenia składki za okres w jakim Towarzystwo udzielało ochrony ubezpieczeniowej.
3. Każda ze stron może rozwiązać umowę ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym w terminie 14 dni od zgłoszenia przez drugą stronę żądania zmiany wysokości składki w związku z ujawnieniem okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa wypadku.
4. Ubezpieczający, z zastrzeżeniem § 62 ust. 2, może rozwiązać umowę ubezpieczenia z zachowaniem 7-dniowego terminu **wypowiedzenia**, w razie nieudzielenia przez Towarzystwo Ubezpieczającemu lub Ubezpieczonemu informacji przewidzianych przepisami prawa dotyczących umowy ubezpieczenia, o które Ubezpieczający lub Ubezpieczony zwrócił się na piśmie.
5. Towarzystwo może rozwiązać umowę ubezpieczenia:
  - 1) z zachowaniem 7-dniowego terminu wypowiedzenia w razie:
    - a) podania przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego niezgodnych z prawdą okoliczności istotnych dla oceny ryzyka wystąpienia szkody lub jej rozmiaru, o które Towarzystwo zapytywało w formularzu wniosku o ubezpieczenie lub nie poinformowania Towarzystwa o zaistnieniu takich okoliczności w czasie trwania umowy ubezpieczenia,
    - b) zawinionego spowodowania zdarzenia ubezpieczeniowego przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, z wyłączeniem ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej,
    - c) uzasadnionego podejrzenia wyłudzenia lub próby wyłudzenia odszkodowania przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, jeżeli Towarzystwo złożyło w tej sprawie zawiadomienie do organów ścigania;
  - 2) ze skutkiem natychmiastowym – jeżeli Towarzystwo ponosi odpowiedzialność jeszcze przed zapłaceniem składki za ubezpieczenie lub jej pierwszej raty, a składka lub jej pierwsza rata nie została opłacona w terminie.
6. Umowa ubezpieczenia może ulec rozwiązaniu z chwilą ustania członkostwa w Towarzystwie.
7. W razie opłacenia składki ubezpieczeniowej w ratach, niezapłacenie w terminie kolejnej raty składki powoduje ustanie odpowiedzialności Towarzystwa, jeżeli po upływie terminu Towarzystwo wezwało Ubezpieczającego do zapłaty z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania spowoduje ustanie odpowiedzialności.

§ 8

Odpowiedzialność Towarzystwa **kończy się**:

- 1) z upływem okresu na jaki została zawarta umowa ubezpieczenia;
- 2) z dniem odstąpienia od umowy ubezpieczenia lub z upływem okresu jej wypowiedzenia;
- 3) z chwilą wyczerpania się sumy ubezpieczenia/sumy gwarancyjnej;
- 4) z chwilą przeniesienia prawa własności ubezpieczonego mienia na nowego właściciela, chyba że prawa z umowy ubezpieczenia zostaną za zgodą Towarzystwa przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia.

Suma ubezpieczenia i suma gwarancyjna

§ 9

1. Górną granicą odpowiedzialności Towarzystwa jest suma ubezpieczenia lub suma gwarancyjna określona w umowie ubezpieczenia, z zastrzeżeniem postanowień § 30 ust. 2, § 35 ust. 4, § 38, § 55 ust. 2, § 59, § 69 ust. 1 i 3 oraz § 74 ust. 1 OWU Bezpieczna Zagroda.
2. Sumę ubezpieczenia/gwarancyjną odrębną dla każdego rodzaju ubezpieczenia określa Ubezpieczający w porozumieniu z Towarzystwem.
3. Suma ubezpieczenia/gwarancyjna ulega zmniejszeniu o każdorazowo wypłacone odszkodowanie.
4. Jeśli w okresie ubezpieczenia wzrośnie wartość ubezpieczonego mienia lub nastąpi zmniejszenie sumy ubezpieczenia/gwarancyjnej w związku z wypłatą odszkodowania, Ubezpieczający może w porozumieniu z Towarzystwem podwyższyć lub uzupełnić sumę ubezpieczenia/gwarancyjną (**doubezpieczenie**).
5. Podwyższenie lub uzupełnienie sumy ubezpieczenia/gwarancyjnej w trwającym okresie ubezpieczenia następuje na wniosek Ubezpieczającego od dnia następnego po opłaceniu dodatkowej składki.

Składka ubezpieczeniowa

§ 10

1. Składkę oblicza się za czas trwania odpowiedzialności Towarzystwa.
2. Wysokość składki ubezpieczeniowej ustala się na podstawie obowiązującej w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia Taryfy składek, w zależności od:
  - 1) przedmiotu ubezpieczenia;
  - 2) zakresu ubezpieczenia;
  - 3) wysokości sumy ubezpieczenia;
  - 4) okresu ubezpieczenia.
3. W przypadku umów ubezpieczenia zawieranych na okresy krótsze niż 12 miesięcy, w tym także doublebezpieczenia określonego w § 9 ust. 4 OWU Bezpieczna Zagroda, składka należna do zapłaty liczona jest za okres udzielanej ochrony ubezpieczeniowej.
4. Towarzystwo stosuje:
  - 1) zniżki składki:
    - a) za jednorazową opłatę składki,
    - b) za posiadanie zawartej w Towarzystwie umowy obowiązkowego ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych,
    - c) za bezszkodowy przebieg ubezpieczenia,
    - d) za dodatkowe stosowanie środków zabezpieczenia,
    - e) innych, określonych w Taryfie składek;

2) zwyżki składki:

- a) za rozłożenie składki na raty,
  - b) za szkodowy przebieg ubezpieczenia,
  - c) innych, określonych w Taryfie składek.
5. Wszelkie zniżki i zwyżki składki oblicza się metodą iloczynową.
  6. O ile w umowie ubezpieczenia nie umówiono się inaczej, składka lub pierwsza rata składki – w przypadku rozłożenia składki na raty – powinna być zapłacona w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia, najpóźniej do dnia poprzedzającego dzień rozpoczęcia ochrony ubezpieczeniowej.
  7. Termin płatności kolejnych rat składki i ich wysokość oznacza się w polisie.
  8. W ubezpieczeniach krótkoterminowych składka płatna jest zawsze jednorazowo.
  9. W przypadku podwyższenia lub uzupełnienia sumy ubezpieczenia/sumy gwarancyjnej dodatkowa składka należna do zapłaty naliczana jest proporcjonalnie do końca okresu ubezpieczenia.
  10. W razie wprowadzenia do umowy ubezpieczenia postanowień dodatkowych lub odmiennych od określonych w OWU Bezpieczna Zagroda, Towarzystwo może ustalić składkę w innej wysokości niż to wynika z obowiązującej Taryfy składek.
  11. Dniem zapłaty składki jest dzień:
    - 1) uznania rachunku bankowego Towarzystwa pełną kwotą należnej składki;
    - 2) wpłacenia pełnej kwoty należnej składki w kasie Towarzystwa;
    - 3) wręczenia pełnej kwoty należnej składki pośrednikowi ubezpieczeniowemu odpowiednio umocowanemu przez Towarzystwo.
  12. Postanowienia ust. 11 stosuje się do raty składki.
  13. Składka nie podlega indeksacji.
  14. W razie przejścia praw z umowy ubezpieczenia zbywca odpowiada solidarnie z nabywcą za zapłatę składki za ubezpieczenie przypadające za czas do chwili przejścia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę.

§ 11

1. W przypadku wygaśnięcia stosunku ubezpieczenia przed upływem okresu, na jaki została zawarta umowa ubezpieczenia, Ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Zwrot składki nie przysługuje, jeżeli przed wygaśnięciem umowy ubezpieczenia wystąpiła szkoda powodująca wyczerpanie się sumy ubezpieczenia/sumy gwarancyjnej lub nastąpiła wypłata odszkodowania za szkodę całkowitą, a w przypadku ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków – śmierć Ubezpieczonego.
3. Jeżeli umowa ubezpieczenia zawarta była na okres 12 miesięcy, wysokość składki podlegającej zwrotowi wynosi 1/365 kwoty składki rocznej za każdy dzień niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej, a podstawę naliczenia składki stanowi niewykorzystana kwota sumy ubezpieczenia.
4. Jeżeli umowa ubezpieczenia zawarta była na inny okres niż określony w ust. 3, zwrot składki przysługuje w proporcjonalnej wysokości za każdy dzień niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej a podstawę naliczenia składki stanowi niewykorzystana kwota sumy ubezpieczenia.

Obowiązki Towarzystwa

§ 12

1. Na żądanie Ubezpieczonego Towarzystwo obowiązane jest udzielić mu informacji o postanowieniach zawartej umowy ubezpieczenia oraz OWU Bezpieczna Zagroda w zakresie, w jakim dotyczą jego praw i obowiązków.
2. Po otrzymaniu zawiadomienia o zajściu zdarzenia losowego objętego ochroną ubezpieczeniową, w terminie 7 dni od dnia otrzymania tego zawiadomienia, Towarzystwo informuje o tym Ubezpieczającego i Ubezpieczonego, jeżeli nie są oni osobami występującymi z tym zawiadomieniem, przeprowadza postępowanie dotyczące ustalenia stanu faktycznego zdarzenia, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości odszkodowania, a także osobę występującą z roszczeniem pisemnie lub w inny sposób, na który ta osoba wyraziła zgodę, jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności Towarzystwa lub wysokości odszkodowania.
3. Jeżeli w terminie określonym w § 18 ust. 2 oraz 3 Towarzystwo nie wypłaci odszkodowania, zawiadamia pisemnie osobę zgłaszającą roszczenie o przyczynach niemożności zaspokojenia jej roszczeń w całości lub w części, a także wypłaca bezsporną część odszkodowania.

Obowiązki Ubezpieczającego i Ubezpieczonego

§ 13

1. Na Ubezpieczającym jak i na Ubezpieczonym, który wie o zawarciu umowy ubezpieczenia na jego rachunek, spoczywa obowiązek:
  - 1) podania wszystkich znanych sobie okoliczności, o które Towarzystwo zapytywało w formularzu wniosku o ubezpieczenie lub innych pismach przed zawarciem umowy ubezpieczenia;
  - 2) zawiadamiania – niezwłocznie po otrzymaniu o nich wiadomości – o zmianach okoliczności określonych w pkt 1;
  - 3) podania okoliczności związanych ze zwiększeniem prawdopodobieństwa zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego takich jak:
    - a) usunięcie, zmniejszenie lub awaria zabezpieczeń istniejących w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia,
    - b) rozpoczęcie remontu instalacji lub remontu, który to zgodnie z obowiązującym prawem wymaga zgłoszenia do właściwych instytucji, modernizacji lub przebudowy ubezpieczonego mienia lub obiektu z ubezpieczonym mieniem,
    - c) pozostawienie domu niezamieszkałego powyżej 60 dni,
    - d) utrata kluczy, sterowników alarmu;
  - 4) przestrzegania zastrzeżonych w umowie ubezpieczenia przepisów bezpieczeństwa, mających na celu zapobieganie powstaniu lub zwiększeniu szkody, a także ogólnie obowiązujących przepisów prawa, ze szczególnym uwzględnieniem dotyczących prawa budowlanego, ochrony przeciwpożarowej, budowy i eksploatacji urządzeń technicznych oraz wykonywania dozoru technicznego nad tymi urządzeniami.
2. Jeżeli Ubezpieczający zawiera umowę przez przedstawiciela obowiązek określony w ust. 1 pkt 1 ciąży również na przedstawicielu i obejmuje ponadto okoliczności jemu znane.

3. Jeżeli Towarzystwo zawarło umowę ubezpieczenia pomimo braku odpowiedzi Ubezpieczającego lub jego przedstawiciela na poszczególne pytania, pominięte okoliczności uważa się za nieistotne.
4. Jeżeli Ubezpieczający lub jego przedstawiciel podał niezgodnie z prawdą do wiadomości Towarzystwa okoliczności, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 4, Towarzystwo wolne jest od odpowiedzialności, chyba że okoliczności te nie mają wpływu na zwiększenie prawdopodobieństwa wypadku objętego umową ubezpieczenia.
5. Jeżeli Ubezpieczający zawarł umowę ubezpieczenia na cudzy rachunek, wówczas zobowiązany jest powiadomić Ubezpieczonego o treści zawartej umowy.

§ 14

1. W razie powstania szkody Ubezpieczający jak i Ubezpieczony zobowiązany jest:
  - 1) użyć dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów;
  - 2) powiadomić niezwłocznie Towarzystwo o powstaniu szkody, nie później niż trzeciego dnia od jej powstania lub uzyskania informacji o jej powstaniu z uwzględnieniem postanowień § 53, § 63 ust. 1 pkt 3 oraz § 70 pkt 1 OWU Bezpieczna Zagroda;
  - 3) nie zmieniać stanu faktycznego spowodowanego zdarzeniem do czasu rozpoczęcia czynności likwidacyjnych przez przedstawiciela Towarzystwa, chyba że zmiana jest niezbędna w celu zabezpieczenia mienia przed dalszą szkodą lub zmniejszenia rozmiarów szkody; Towarzystwo nie może powołać się na to postanowienie, jeżeli przedstawiciel Towarzystwa nie rozpoczął czynności likwidacyjnych w ciągu 7 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie;
  - 4) udzielić Towarzystwu pomocy przy wykonywaniu czynności likwidacyjnych, w tym udostępnić wszelkie dokumenty i informacje niezbędne do ustalenia okoliczności powstania szkody, jej rozmiarów i wysokości odszkodowania;
  - 5) niezwłocznie powiadomić Policję o zdarzeniu powodującym ofiary w ludziach oraz zdarzeniu powstałym w okolicznościach nasuwających przypuszczenie, że popełniono przestępstwo;
  - 6) zabezpieczyć możliwość dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wobec osób odpowiedzialnych za szkodę;
  - 7) sporządzić na własny koszt rachunek strat (kosztorys lub wykaz utraconego, zniszczonego lub uszkodzonego mienia objętego ubezpieczeniem z określeniem jego ilości, wartości, roku produkcji, producenta), na podstawie posiadanych materiałów dowodowych i dokumentów i złożyć go w Towarzystwie, najpóźniej w ciągu 7 dni od daty powzięcia informacji o szkodzie, oraz przedstawić dokumenty uzasadniające roszczenie, z wyłączeniem ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków oraz odpowiedzialności cywilnej; Towarzystwo zastrzega sobie prawo weryfikacji otrzymanych dokumentów;
  - 8) wypełnić obowiązki przewidziane w postanowieniach OWU Bezpieczna Zagroda, dotyczących poszczególnych rodzajów ubezpieczeń;
  - 9) jeżeli zwierzę padło:
    - a) zawiadomić o tym niezwłocznie lekarza weterynarii w celu określenia przez niego przyczyny padnięcia,

- b) natychmiast, lecz nie później niż w ciągu 20 godzin od padnięcia, powiadomić Towarzystwo o padnięciu zwierzęcia i nie naruszać zwłok zwierzęcia do czasu przybycia przedstawiciela Towarzystwa; Towarzystwo nie może powoływać się na te postanowienia, jeżeli nie dokonało oględzin pozostałości w ciągu 20 godzin od otrzymania zawiadomienia o szkodzie,
  - c) w ciągu 7 dni od dnia padnięcia zwierzęcia dostarczyć do Towarzystwa zgłoszenie szkody wraz z opinią lekarza weterynarii o przyczynie padnięcia zwierzęcia; jeżeli zwierzę padło nagle na skutek zdarzenia nie pozostawiającego śladów jednoznacznie wskazujących na przyczynę padnięcia, Ubezpieczający zobowiązany jest do przedstawienia opinii urzędowego lekarza weterynarii o wynikach przeprowadzonej sekcji zwłok, wskazującej w sposób jednoznaczny przyczynę padnięcia zwierzęcia;
- 10) w przypadku uboju zwierzęcia z konieczności – niezwłocznie, lecz nie później niż następnego dnia po otrzymaniu skierowania na ubój z konieczności, powiadomić Towarzystwo o powstaniu szkody oraz dostarczyć do Towarzystwa w terminie 7 dni od daty uboju z konieczności:
- a) zgłoszenie szkody,
  - b) opinię lekarza weterynarii, na podstawie której skierowano zwierzę na ubój z konieczności,
  - c) opinię urzędowego lekarza weterynarii przeprowadzającego badanie przedubojowe i poubojowe zwierzęcia oraz wydającego ocenę mięsa,
  - d) rachunek za sprzedane pozostałości po szkodzie wydany przez upoważnioną jednostkę.
2. Jeżeli Ubezpieczający umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie wykonał obowiązków określonych w ust. 1 pkt 1 Towarzystwo jest wolne od odpowiedzialności za szkodę powstałą z tego powodu.
3. W razie naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązku określonego w ust. 1 pkt 2 Towarzystwo może odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło Towarzystwu ustalenie okoliczności i skutków wypadku.
4. Skutki braku zawiadomienia Towarzystwa o szkodzie nie występują, jeżeli Towarzystwo w terminie wyznaczonym do zawiadomienia otrzymało wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jego wiadomości.
5. W razie niedopełnienia przez Ubezpieczającego któregośkolwiek z obowiązków określonych w ust. 1, jeśli miało to wpływ na zwiększenie rozmiaru szkody, a także na ustalenie odpowiedzialności Towarzystwa, okoliczności i rozmiaru szkody, sprawcy szkody lub dochodzenia praw regresowych, Towarzystwo może odmówić wypłaty odszkodowania w części lub w całości.

Ustalenie wysokości odszkodowania

§ 15

1. Odszkodowanie ustala się w kwocie odpowiadającej rozmiarowi szkody z uwzględnieniem odpowiednich postanowień OWU Bezpieczna Zagroda.
2. Odszkodowanie wypłacone przez Towarzystwo z tytułu ubezpieczenia nie może być wyższe od poniesionej szkody.
3. W przypadku zbiegu odszkodowań z tytułu dwóch lub więcej ubezpieczeń z tego samego zdarzenia, odszkodowa-

nie wypłaca się do wysokości szkody w granicach sumy ubezpieczenia/sumy gwarancyjnej, w ramach każdego ze stosunków ubezpieczenia, z uwzględnieniem odszkodowań już wypłaconych.

§ 16

1. Wysokość odszkodowania za szkody **na osobie** ustala się z uwzględnieniem:
  - 1) okoliczności powstania szkody;
  - 2) opinii lekarskiej i dokumentacji medycznej.
2. Wysokość odszkodowania za szkody **w mieniu** ustala się przyjmując za podstawę:
  - 1) rachunek strat;
  - 2) stan faktyczny szkody i okoliczności jej powstania, stwierdzone przez przedstawiciela Towarzystwa na miejscu szkody przy współudziale Ubezpieczającego lub osób przez niego wskazanych;
  - 3) koszty i ceny rynkowe obowiązujące na danym terenie w dniu powstania szkody.
3. Jeżeli uprawniony z umowy ubezpieczenia nie przedstawi rachunku strat, wówczas wypłata odszkodowania następuje wg wyceny Towarzystwa.
4. Ustaloną wysokość odszkodowania za szkody w mieniu pomniejsza się o wartość pozostałości, które mogą być przeznaczone do dalszego użytku, sprzedaży, przeróbki lub naprawy.
5. Odszkodowanie za uszkodzone elementy zabezpieczenia mienia uwzględnia się w granicach łącznej sumy ubezpieczenia, do wysokości udokumentowanych kosztów naprawy lub wymiany.

§ 17

Towarzystwo zwraca Ubezpieczającemu, w granicach sumy ubezpieczenia, poniesione przez niego:

- 1) koszty wynikłe z zastosowania dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów, jeżeli środki te były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne;
- 2) koszty uprzątnięcia pozostałości po szkodzie w ubezpieczonym mieniu do wysokości 10% sumy ubezpieczenia, jednak nie więcej niż 10 000 zł;
- 3) koszty usunięcia awarii instalacji do wysokości 5% sumy ubezpieczenia, jednak nie więcej niż 10 000 zł.

Wypłata odszkodowania

§ 18

1. Towarzystwo wypłaca odszkodowanie na podstawie uznania roszczenia, ugody lub prawomocnego orzeczenia sądu w terminie 30 dni od daty otrzymania przez Towarzystwo zgłoszenia szkody.
2. Gdyby wyjaśnienie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności Towarzystwa albo wysokości odszkodowania w terminie, o którym mowa w ust. 1, okazało się niemożliwe, Towarzystwo wypłaca odszkodowanie w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. Jednakże bezsporną część odszkodowania Towarzystwo powinno wypłacić w terminie przewidzianym w ust. 1.
3. Wypłata odszkodowania następuje według wyboru uprawnionego z umowy ubezpieczenia:
  - 1) w kasie Towarzystwa lub

- 2) przelewem na wskazane konto lub
- 3) przekazem pocztowym.
4. W przypadku wyboru formy wypłaty określonej w ust. 3 pkt 3, koszt związany z realizacją płatności pokrywa uprawniony do odbioru odszkodowania.
5. W przypadku wypłaty odszkodowania z tytułu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej koszt związany z realizacją płatności nie jest potrącany z wypłacanego odszkodowania.

Rozpatrywanie odwołań, skarg i zażaleń

§ 19

1. Ubezpieczony lub uprawniony może wnosić odwołania, skargi i zażalenia związane z działalnością Towarzystwa:
  - 1) w sprawach dotyczących zawarcia umowy ubezpieczenia – do dyrektora biura regionalnego, w którym została zawarta lub miała być zawarta umowa ubezpieczenia;
  - 2) w pozostałych sprawach – do Zarządu Towarzystwa – za pośrednictwem biura regionalnego, w którym została zawarta umowa ubezpieczenia.
2. Odwołanie, skarga lub zażalenie dotyczące zakresu odpowiedzialności lub wysokości odszkodowania, powinno być wniesione w terminie 30 dni od daty doręczenia stanowiska Towarzystwa w sprawie.
3. Odwołania, skargi i zażalenia powinny być wnoszone na piśmie.

§ 20

1. Towarzystwo rozpatruje odwołanie, skargę lub zażalenie w terminie 30 dni od dnia jego wniesienia.
2. W razie zaistnienia istotnych przyczyn uniemożliwiających zachowanie terminu określonego w ust. 1, Towarzystwo zawiadamia o tym osobę wnoszącą skargę lub zażalenie, podając przyczyny opóźnienia, w ciągu 7 dni od stwierdzenia tych przyczyn.

§ 21

1. Jeżeli z treści odwołania, skargi lub zażalenia nie można ustalić ich przedmiotu, Towarzystwo zwraca się do osoby wnoszącej skargę lub zażalenie o wyjaśnienie lub uzupełnienie ich treści w terminie 7 dni od otrzymania pisma Towarzystwa w tej sprawie, z pouczeniem że nieusunięcie tych braków spowoduje pozostawienie odwołania, skargi lub zażalenia bez rozpoznania.
2. W razie usunięcia braków zgodnie z ust. 1 termin do rozpatrzenia odwołania, skargi lub zażalenia liczy się od dnia usunięcia braków.

Rozwiązywanie sporów

§ 22

Spory jakie mogą wynikać z umowy ubezpieczenia podlegają rozpoznaniu przed sądem właściwym dla miejsca zamieszkania lub siedziby pozwanego albo przed sądem właściwym dla miejsca zamieszkania lub siedziby Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub Uprawnionego z umowy ubezpieczenia.

Roszczenia regresowe

§ 23

1. Z dniem wypłaty odszkodowania, na Towarzystwo przechodzi prawo dochodzenia roszczeń od osoby trzeciej odpowiedzialnej za szkodę, do wysokości wypłaconego odszkodowania.

2. Nie przechodzą na Towarzystwo roszczenia Ubezpieczonego przeciwko osobom, z którymi pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, chyba że sprawca wyrządził szkodę umyślnie.
3. Jeżeli Towarzystwo pokryło część szkody, Ubezpieczonemu przysługuje co do pozostałej części pierwszeństwo w zaspokojeniu roszczeń.
4. Jeżeli Ubezpieczający zrzekł się bez zgody Towarzystwa roszczenia przeciwko osobie odpowiedzialnej za szkodę lub je ograniczył, Towarzystwo może odmówić wypłaty odszkodowania lub je odpowiednio zmniejszyć.
5. Jeżeli zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia nastąpiło po wypłacie odszkodowania, Towarzystwo może zażądać zwrotu całości lub części wypłaconego odszkodowania.

POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE POSZCZEGÓLNYCH RODZAJÓW UBEZPIECZEŃ

ROZDZIAŁ I UBEZPIECZENIE BUDYNKÓW, BUDOWLI ORAZ NAGROBKÓW CMENTARNYCH

Przedmiot ubezpieczenia

§ 24

1. Przedmiotem ubezpieczenia są budynki, budowle oraz nagrobki cmentarne, będące własnością lub będące w posiadaniu Ubezpieczonego.
2. Ubezpieczeniem objęte są tylko te budynki, budowle oraz nagrobki cmentarne, które wskazano we wniosku o ubezpieczenie i wymieniono na polisie z określeniem sumy ubezpieczenia oraz miejsca ubezpieczenia,
3. Ubezpieczenie obejmuje budynki i budowle znajdujące się na terenie gospodarstwa rolnego – ograniczenie nie dotyczy nagrobków cmentarnych.
4. Warunkiem ubezpieczenia budowli i nagrobków cmentarnych jest ubezpieczenie w Towarzystwie budynków.

Zakres ubezpieczenia

§ 25

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody będące bezpośrednim następstwem zdarzeń losowych – ognia, uderzenia pioruna, wybuchu, upadku statku powietrznego, huraganu, powodzi, trzęsienia ziemi, obsunięcia się ziemi, wydostania się wody z urządzeń wodnokanalizacyjnych, zalania, uderzenia pojazdu, gradu, lawiny, opadów śniegu, dymu i sadzy, deszczu nawalnego, fali naddźwiękowej, upadku drzew lub masztów, podtopienia oraz tąpnięcia.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 26

Poza wyłączeniami określonymi w § 5, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje odpowiedzialności za szkodę:

- 1) **w budynkach lub budowlach:**
  - a) które ze względu na stan techniczny winny być przeznaczone do rozbiórki lub kapitalnego remontu,
  - b) wzniesionych niezgodnie z obowiązującym prawem,
  - c) w trakcie przebudowy, remontu instalacji, modernizacji lub remontu, które to, zgodnie z obowiązującym prawem, wymagają zgłoszenia do właściwych instytu-

cji, chyba że Towarzystwo zostało powiadomione o tym fakcie i nie zgłosiło zastrzeżeń,

- d) których stan techniczny lub wyposażenie uniemożliwia ich użytkowanie zgodnie z przeznaczeniem,
- e) powstałe w budynku mieszkalnym niezamieszkałym przez okres dłuższy niż 60 dni, chyba że Towarzystwo zostało pisemnie powiadomione o tym fakcie i podjęte zostały wspólnie przez Ubezpieczającego i Towarzystwo ustalenia i działania mające na celu dodatkowe zabezpieczenie mienia przed szkodą,
- f) powstałe wskutek nawilgacania, przemarzania lub przenikania wód gruntowych przez fundamenty, ściany, posadzki, stropy,
- g) powstałe w wyniku nie zapewnienia przez Ubezpieczonego w sezonie grzewczym należytego ogrzewania pomieszczeń,
- h) spowodowane pleśnią lub innymi grzybami,
  - i) spowodowane ciągłą emisją dymu,
  - j) w postaci graffiti,
  - k) we wszelkich podziemnych i napowietrznych instalacjach technicznych znajdujących się na zewnątrz budynku lub budowli,
    - l) powstałe wskutek zamarzania wody,
  - m) powstałe wskutek zalania przez niezamknięte lub niezabezpieczone lub też nieszczelne otwory w ścianach zewnętrznych lub dachu,
  - n) powstałe wskutek zalania, zawilgocenia, przemarzania, jeśli powodem był nieodpowiedni stan techniczny lub wadliwa konserwacja (dachu, instalacji, rynien, stolarki okiennej i drzwiowej lub innych elementów) ubezpieczonego budynku lub budowli,
  - o) powstałe w wyniku wydostania się wody lub ścieków z urządzeń wodno – kanalizacyjnych wskutek pęknięcia spowodowanego zamarznięciem wody i rozsądzeniem rur,
  - p) powstałe w wyniku drgań spowodowanych ruchem jakichkolwiek pojazdów;

2) w **nagrobkach cmentarnych**:

  - a) powstałych wskutek wady materiału, niewłaściwego wykonania lub wadliwego montażu nagrobka,
  - b) w postaci zabrudzenia, opalenia lub działania wosku, stearyny lub podobnej substancji,
  - c) powstałych wskutek wykonywania decyzji zarządcy cmentarza.

Suma ubezpieczenia

§ 27

1. Sumę ubezpieczenia, odrębnie dla każdego budynku, budowli oraz nagrobków cmentarnych, ustala Ubezpieczający w porozumieniu z Towarzystwem.
2. Suma ubezpieczenia budynku może odpowiadać wartości:
  - 1) rzeczywistej – przez którą rozumie się wartość obiektu w stanie nowym pomniejszoną o stopień jego zużycia;
  - 2) odtworzeniowej – przez którą rozumie się wartość obiektu w stanie nowym; wartość odtworzeniową stosuje się do budynków nowych oraz takich, których stopień zużycia w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia nie przekracza 20%.
3. Suma ubezpieczenia budowli oraz nagrobków cmentarnych może odpowiadać wyłącznie wartości rzeczywistej.

Ustalenie rozmiaru szkody

§ 28

1. Rozmiar szkody w budynkach ustala się:
  - 1) przy ubezpieczeniu według wartości odtworzeniowej – na podstawie kosztorysu naprawy, odbudowy, remontu, w oparciu o Katalogi Nakładów Rzeczowych i ceny obowiązujące w budownictwie na danym terenie, w dniu powstania szkody, przedłożonego przez Ubezpieczonego i zweryfikowanego przez Towarzystwo;
  - 2) przy ubezpieczeniu według wartości rzeczywistej – w wysokości kosztów określonych zgodnie z postanowieniami pkt 1 z uwzględnieniem stopnia zużycia; nie uwzględnia się stopnia zużycia przy szkodach, których wartość nie przekracza 3% sumy ubezpieczenia.
2. Rozmiar szkody w budowlach oraz nagrobkach cmentarnych ustala się w wysokości kosztu naprawy, odbudowy, remontu lub ceny nabycia nowego mienia tego samego rodzaju, typu i o takich samych parametrach technicznych, pomniejszonego o stopień zużycia.

ROZDZIAŁ II

UBEZPIECZENIE MIENIA ZWIĄZANEGO Z PROWADZENIEM GOSPODARSTWA ROLNEGO

Przedmiot i zakres ubezpieczenia

§ 29

1. Przedmiotem ubezpieczenia jest mienie związane z prowadzeniem gospodarstwa rolnego, stanowiące własność lub będące w posiadaniu Ubezpieczonego, osób bliskich Ubezpieczonemu lub osób pracujących w tym gospodarstwie obejmujące:
  - 1) **ziemiopłody** – przez które rozumie się plony roślin zebrane i złożone w budynkach, w piwnicach, silosach lub w balotach, należących do Ubezpieczonego, przy czym za baloty rozumie się sprasowaną słomę, siano lub sianokiszonkę, zabezpieczoną (opakowaną) przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi wodoodporną powłoką;
  - 2) **zwierzęta gospodarskie** – przez które rozumie się bydło, konie, trzodę chlewną, owce, kozy, króliki oraz drób i zwierzęta futerkowe w chowie domowym;
  - 3) **sprzęt rolniczy** – przez który rozumie się:
    - a) maszyny (w tym kombajny i inne maszyny samobieżne), ciągniki i przyczepy rolnicze,
    - b) narzędzia i urządzenia stosowane do wykonywania czynności i zabiegów technologicznych w procesie produkcji rolnej;
  - 4) **materiały i zapasy** – przez które rozumie się materiały budowlane, materiały opałowe, części zapasowe, nawozy mineralne i środki ochrony roślin, pasze (nie będące ziemiopłodami), odżywki dla zwierząt itp.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody będące bezpośrednim następstwem zdarzeń losowych – ognia, uderzenia pioruna, wybuchu, upadku statku powietrznego, huraganu, powodzi, trzęsienia ziemi, obsunięcia się ziemi, wydostania się wody z urządzeń wodnokanalizacyjnych, zalania, uderzenia pojazdu, gradu, lawiny, opadów śniegu, dymu i sadzy, deszczu nawalnego, fali naddźwiękowej, upadku drzew lub masztów, podtopienia, tąpnięcia oraz porażenia prądem.

3. Ochrona ubezpieczeniowa może obejmować, po opłaceniu dodatkowej składki, szkody spowodowane przepięciem, pod warunkiem zawarcia umowy w zakresie określonym w ust. 2.
4. Mienie związane z prowadzeniem gospodarstwa rolnego może być objęte ubezpieczeniem w jednym z niżej wymienionych wariantów wybranym przez Ubezpieczającego:
  - 1) **Wariant siedlisko** obejmujący:
    - a) ziemiopłody, sprzęt rolniczy oraz materiały i zapasy – na terenie siedliska,
    - b) zwierzęta gospodarskie – na terenie gospodarstwa rolnego;
  - 2) **Wariant gospodarstwo** obejmujący ziemiopłody, sprzęt rolniczy, materiały i zapasy oraz zwierzęta gospodarskie – na terenie gospodarstwa;
  - 3) **Wariant pełny** obejmujący:
    - a) ziemiopłody, materiały i zapasy oraz zwierzęta gospodarskie – na terenie gospodarstwa rolnego;
    - b) sprzęt rolniczy – w trakcie prac polowych na terenie gospodarstwa rolnego, a także w trakcie prac polowych poza terenem gospodarstwa rolnego.

§ 30

1. W razie objęcia ochroną ubezpieczeniową szkód spowodowanych przepięciem Ubezpieczający dokonuje wyboru limitu odpowiedzialności Towarzystwa w jednym z niżej wymienionych wariantów:
  - 1) 1 000 zł;
  - 2) 3 000 zł;
  - 3) 5 000 zł;
  - 4) 10 000 zł;
  - 5) 15 000 zł;
  - 6) 20 000 zł.
2. Towarzystwo odpowiada za szkody spowodowane przepięciem w granicach limitu odpowiedzialności określonego zgodnie z ust. 1 ale nie więcej niż 20% sumy ubezpieczenia mienia związanego z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.
3. Ograniczenie, o którym mowa w ust. 2, nie ma zastosowania w przypadku określenia limitu odpowiedzialności w wysokości 1 000 zł.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 31

- Poza wyłączeniami określonymi w § 5, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód:
- 1) w drobiu i zwierzętach futerkowych w chowie fermowym oraz w mieniu związanym z tą produkcją;
  - 2) w rybach w hodowli i chowie oraz w urządzeniach stawowych;
  - 3) w paliwach napędowych;
  - 4) w urządzeniach wskutek działania prądu elektrycznego podczas ich eksploatacji, chyba że w następstwie niewłaściwego działania prądu elektrycznego powstał pożar;
  - 5) spowodowanych przerwami w zasilaniu prądem elektrycznym maszyn i urządzeń chłodniczych;
  - 6) powstałych wskutek zalania wodą z opadów atmosferycznych, gdy mienie zalane zostało z powodu złego stanu dachu lub nie zabezpieczenia otworów w dachu lub innych elementów budynku, w tym także za szkody powstałe w mieniu, które ze względu na jego rodzaj lub przeznaczenie powinno znajdować się, a nie znajduje się, w pomieszczeniu posiadającym dach i ściany zewnętrzne;

- 7) powstałych wskutek systematycznego zawilgocenia budynku mieszkalnego lub pomieszczeń z powodu nieuszczelnności urządzeń wodnych, kanalizacyjnych, ogrzewczych, niewłaściwej wentylacji;
- 8) powstałych wskutek przenikania wód gruntowych, przemarzania ścian lub zawilgocenia stałych elementów;
- 9) w gotówce, biżuterii, papierach wartościowych oraz zbiorach kolekcjonerskich;
- 10) powstałych w wyniku przypalenia lub osmalenia, jeżeli nie było pożaru.

Suma ubezpieczenia

§ 32

1. Sumę ubezpieczenia dla wszystkich grup mienia łącznie (ziemiopłody, zwierzęta gospodarskie, sprzęt rolniczy oraz materiały i zapasy) ustala Ubezpieczający w wysokości przewidywanej przez niego możliwej największej jednorazowej straty w okresie ubezpieczenia – ubezpieczenie na pierwsze ryzyko.
2. Suma ubezpieczenia nie może być wyższa niż 200 000 zł.
3. Ubezpieczający zobowiązany jest do załączenia listy przedmiotów, których jednostkowa wartość przekracza 10 000 zł, z podaniem ich danych identyfikacyjnych, wartości, daty produkcji/zakupu.

Ustalenie rozmiaru szkody

§ 33

1. Zakres i rozmiar szkody ustala Towarzystwo przy współudziale poszkodowanego lub jego przedstawiciela.
2. Rozmiar szkody ustala się na podstawie przeciętnych cen rynkowych mienia tego samego lub podobnego rodzaju i gatunku obowiązujących w dniu powstania szkody na terenie, na którym szkoda powstała, przyjmując w odniesieniu do:
  - 1) ziemiopłodów – ceny skupu;
  - 2) bydła, koni, owiec, kóz, drobiu, zwierząt futerkowych – ceny sprzedaży;
  - 3) trzody chlewnej i młodego bydła rzeźnego – wartość ustaloną na podstawie wagi zwierzęcia w dniu ustalenia odszkodowania i przeciętnej ceny skupu;
  - 4) zwierząt gospodarskich hodowlanych – udokumentowaną wartość tych zwierząt;
  - 5) pozostałego mienia – koszt naprawy albo koszt nabycia nowego mienia tego samego lub podobnego rodzaju i gatunku, pomniejszony o stopień zużycia.

ROZDZIAŁ III

UBEZPIECZENIE RUCHOMOŚCI DOMOWYCH I STAŁYCH ELEMENTÓW WYKOŃCZENIA BUDYNKU MIESZKALNEGO

Przedmiot i zakres ubezpieczenia

§ 34

1. Przedmiotem ubezpieczenia są:
  - 1) ruchomości domowe, stanowiące własność lub będące w posiadaniu Ubezpieczonego, osób bliskich Ubezpieczonemu lub osób pracujących w tym gospodarstwie;

- 2) stałe elementy wykończenia budynku mieszkalnego, tj. zamontowane lub wbudowane na stałe, m.in. okna i drzwi wraz z zamknięciami i urządzeniami zabezpieczającymi, elementy urządzeń wodno-kanalizacyjnych, ogrzewczych, elektrycznych, gazowych, domofony, anteny, urządzenia sygnalizacji alarmowej, podłogi, powłoki malarskie, trwałe elementy wystroju wnętrz jak: stropy podwieszane, glazura, terakota, tapety, piece kuchenne i kominki oraz meble wbudowane.
2. Przez ruchomości domowe rozumie się:
  - 1) urządzenia lub przedmioty służące do prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym: meble, sprzęt i zapasy gospodarstwa domowego oraz odzież i inne przedmioty osobistego użytku;
  - 2) sprzęt audiowizualny, komputerowy, fotograficzny oraz muzyczny, o ile nie służy on celom zarobkowym lub prowadzonej działalności gospodarczej;
  - 3) wyroby ze złota, srebra i platyny oraz biżuterię;
  - 4) sprzęt turystyczny, sportowy i rehabilitacyjny w tym: wózki inwalidzkie, rowery, kajaki, łodzie, pontony, deski surfingowe, lotnie i paralotnie, z wyjątkiem silników do wymienionego sprzętu, jak również przedmioty te czasowo znajdujące się w posiadaniu Ubezpieczającego w przypadku, gdy zostały mu wypożyczone przez organizację sportową, społeczną lub inną jednostkę organizacyjną pod warunkiem, iż fakt wypożyczenia został udokumentowany;
  - 5) gotówkę i inne wartości pieniężne;
  - 6) zwierzęta domowe (ptaki, psy, koty, ryby w akwariach itp.) z wyjątkiem zwierząt trzymany w celach hodowlanych lub handlowych.
3. Ruchomości domowe objęte są ochroną w:
  - 1) budynku mieszkalnym;
  - 2) piwnicy, pralni domowej, na strychu lub w innych pomieszczeniach gospodarczych znajdujących się w tym samym budynku mieszkalnym;
  - 3) komórkach, garażach i innych pomieszczeniach gospodarczych położonych na terenie gospodarstwa rolnego, na którym znajduje się budynek mieszkalny.
4. Dodatkowo ochroną objęte są części anten satelitarnych, radiowych i telewizyjnych, które na podstawie zgody właścicielowego organu, o ile taka zgoda jest wymagana, ustawione są na dachu, balkonie lub są przymocowane do ściany zewnętrznej budynku mieszkalnego, w którym znajdują się ubezpieczone ruchomości domowe.
5. W przypadku ubezpieczenia budynku mieszkalnego stałe elementy wykończenia budynku zawierają się w wartości budynku mieszkalnego.

§ 35

1. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody będące bezpośrednim następstwem zdarzeń losowych – ognia, uderzenia pioruna, wybuchu, upadku statku powietrznego, huraganu, powodzi, trzęsienia ziemi, obsunięcia się ziemi, wydostania się wody z urządzeń wodnokanalizacyjnych, zalania, uderzenia pojazdu, gradu, lawiny, opadów śniegu, dymu i sadzy, deszczu nawalnego, fali naddźwiękowej, upadku drzew lub masztów, podtopienia oraz tapnięcia.
2. Ochrona ubezpieczeniowa może obejmować, po opłaceniu dodatkowej składki, szkody spowodowane przepięciem, pod warunkiem zawarcia umowy w zakresie określonym w ust. 1. Postanowienia § 30 stosuje się odpowiednio.

3. Ochrona ubezpieczeniowa może obejmować, po opłaceniu dodatkowej składki, szkody powstałe wskutek kradzieży z włamaniem, rabunku lub dewastacji, pod warunkiem zawarcia umowy w zakresie określonym w ust. 1.
4. W przypadku zawarcia umowy w zakresie o którym mowa w ust. 3, w ramach sumy ubezpieczenia Towarzystwo pokrywa również koszty naprawy zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku kradzieży z włamaniem zabezpieczeń łącznie z kosztami usunięcia uszkodzeń ścian, stropów, dachów, okien, świetlików, drzwi i instalacji alarmowych – do wysokości 5% sumy ubezpieczenia przedmiotu ubezpieczenia, jednak nie więcej niż 10 000 zł.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 36

1. Poza wyłączeniami określonymi w § 5, Towarzystwo nie odpowiada za szkody powstałe:
  - 1) w paliwach napędowych;
  - 2) wskutek przerw w zasilaniu prądem elektrycznym;
  - 3) w następstwie wydostania się wody lub ścieków z urządzeń wodno – kanalizacyjnych wskutek pęknięcia spowodowanego zamrożeniem wody i rozsadzeniem rur;
  - 4) wskutek systematycznego zawilgocenia budynku mieszkalnego lub pomieszczeń z powodu nieszczelności urządzeń wodnych, kanalizacyjnych, ogrzewczych, niewłaściwej wentylacji;
  - 5) wskutek przenikania wód gruntowych, przemarzania ścian lub zawilgocenia stałych elementów wykończenia budynku mieszkalnego;
  - 6) w papierach wartościowych oraz zbiorach kolekcjonerskich, dziełach sztuki, antykach, rękopisach, dokumentach;
  - 7) wskutek niezabezpieczenia mienia zgodnie z postanowieniami OWU Bezpieczna Zagroda;
  - 8) w przedmiotach, których ilość wskazuje na ich handlowe przeznaczenie;
  - 9) w pojazdach mechanicznych wszelkiego rodzaju, przyczepach, pojazdach wodnych, z wyjątkiem określonych w § 38 pkt 4, oraz w częściach zamiennych do nich, a także w paliwach napędowych;
  - 10) w broni wszelkiego rodzaju;
  - 11) wskutek zaginięcia lub uszkodzenia kart płatniczych;
  - 12) w mieniu znajdującym się w pomieszczeniu, w którym prowadzona jest działalność gospodarcza;
  - 13) w mieniu, którego nabycie potwierdzone jest fałszywymi dowodami zakupu, wprowadzonym na polski obszar celny lub do obrotu niezgodnie z prawem albo w mieniu, na którego posiadanie Ubezpieczający nie ma zezwolenia wymaganego przez prawo;
  - 14) w aktach, dokumentach, taśmach magnetycznych i innych nośnikach danych, z wyłączeniem programów komputerowych produkcji seryjnej, będących w ciągłej sprzedaży i użytkowanych przez Ubezpieczającego;
  - 15) w gotówce i innych wartościach pieniężnych, biżuterii, sprzęcie audiowizualnym, muzycznym, fotograficznym i komputerowym, futrach i skórkach naturalnych, znajdujących się w pomieszczeniach wymienionych w § 34 ust. 3 pkt 2–3.
2. Przy ubezpieczeniu od kradzieży z włamaniem, rabunku lub dewastacji niezależnie od postanowień ust. 1 Towarzystwo nie odpowiada za szkody:

- 1) będące następstwem kradzieży z włamaniem lub rabunku, w którym współdziałała osoba bliska, a także dotyczące przedmiotów, które w czasie rabunku znajdowały się poza miejscem ubezpieczenia i zostały dostarczone oraz przekazane na żądanie sprawców;
- 2) w ruchomościach domowych i stałych elementach budynku mieszkalnego znajdujących się w loggiach, na balkonach, tarasach bądź w ogrodach.

Suma ubezpieczenia

§ 37

1. Sumę ubezpieczenia ustala Ubezpieczający w wysokości przewidywanej przez niego możliwej największej jednorazowej straty w okresie ubezpieczenia – ubezpieczenie na pierwsze ryzyko.
2. Jeżeli suma ubezpieczenia jest wyższa niż 30 000 zł, Ubezpieczający zobowiązany jest do załączenia listy przedmiotów, których jednostkowa wartość przekracza 4 000 zł, z podaniem ich danych identyfikacyjnych, wartości, daty produkcji/zakupu.

Limity odpowiedzialności

§ 38

W ramach zadeklarowanej sumy ubezpieczenia ruchomości domowych i stałych elementów wykończenia budynku mieszkalnego, Towarzystwo odpowiada za szkody do wysokości limitów:

- 1) 100% sumy ubezpieczenia – urządzenia domowe, przedmioty do prowadzenia gospodarstwa domowego oraz odzież i inne przedmioty osobistego użytku;
- 2) 80% sumy ubezpieczenia – sprzęt audiowizualny, muzyczny, fotograficzny i komputerowy;
- 3) 10% sumy ubezpieczenia – wyroby ze złota, srebra i platyny oraz biżuteria, nie więcej niż 5 000 zł, jeżeli nie są przechowywane w sejfie, przez który rozumie się szafka stalowa trwale przymocowana do podłoża lub ściany i posiadająca zamek atestowany;
- 4) 50% sumy ubezpieczenia – sprzęt turystyczny, sportowy i rehabilitacyjny, w tym: wózek inwalidzki, rowery, kajaki, łodzie, pontony, deski surfingowe, lotnie i paralotnie – ubezpieczeniu nie podlegają ich silniki;
- 5) 100% sumy ubezpieczenia – stałe elementy wykończenia budynku mieszkalnego;
- 6) 5% sumy ubezpieczenia – ruchomości domowe przechowywane poza budynkiem mieszkalnym w pomieszczeniach określonych w § 34 ust. 3 pkt 2-3;
- 7) 5% sumy ubezpieczenia, jednak nie więcej niż 1 000 zł – gotówka i inne wartości pieniężne;
- 8) 5% sumy ubezpieczenia, jednak nie więcej niż 500 zł – części anten znajdujące się na zewnątrz lokalu objętego ubezpieczeniem.

Ustalenie rozmiaru szkody

§ 39

1. Zakres i rozmiar szkody ustala Towarzystwo przy współudziale poszkodowanego lub jego przedstawiciela.
2. Rozmiar szkody ustala się w wysokości kosztu naprawy, remontu lub ceny nabycia nowego mienia tego samego rodzaju, typu i o takich samych parametrach technicznych, pomniejszonego o stopień zużycia.

Wymagane zabezpieczenia

§ 40

1. Przy ubezpieczeniu ruchomości domowych i stałych elementów wykończenia budynku mieszkalnego od kradzieży z włamaniem, rabunku lub dewastacji Towarzystwo odpowiada za szkody pod warunkiem, że budynek mieszkalny był na stałe zamieszkały oraz należycie zabezpieczony.
2. Budynek mieszkalny uważa się za należycie zabezpieczony, jeżeli zostały spełnione łącznie następujące warunki:
  - 1) w ścianach, sufitach i podłogach nie było otworów umożliwiających dostęp do miejsca ubezpieczenia bez włamania;
  - 2) wszystkie drzwi i okna oraz inne zewnętrzne otwory oszklone były w należytych stanie technicznym, właściwie osadzone i zaopatrzone w zamknięcia, których nie można otworzyć z zewnątrz bez pozostawienia śladów użycia siły lub narzędzi;
  - 3) drzwi zewnętrzne były zamknięte na co najmniej dwa zamki wielozastawkowe tj. takie, których klucz posiada w łopatkę więcej niż dwa żłobienia prostopadłe do trzonu, z zastrzeżeniem, że gdy przedmiotem ubezpieczenia jest mienie ruchome o wartości powyżej 30 000 zł jeden z tych zamków winien posiadać atest Instytutu Mechaniki Precyzyjnej lub Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Komendy Głównej Policji;
  - 4) klucze od zamków były w wyłącznym posiadaniu Ubezpieczonego lub osoby uprawnionej do ich przechowywania;
  - 5) jeżeli przedmiotem ubezpieczenia jest mienie o wartości powyżej 50 000 zł, znajdujące się w budynku mieszkalnym:
    - a) na nieogrodzonej posesji,
    - b) na posesji, na której wysokość ogrodzenia nie przekracza 1,4 metra,
    - c) na posesji, do której wejście jest ogólnie dostępne, tj. wchodząc na teren posesji nie trzeba otworzyć wejścia (np. furtki) kluczem, kartą elektroniczną lub innym urządzeniem przez wchodzącą osobę lub pracownika ochrony,
 okna i inne zewnętrzne oszklone otwory w mieszkaniach znajdujących się na parterze i poniżej, do których jest dostęp z położonych pod nimi lub obok nich przybudówek, balkonów, tarasów lub dachów, jak również otwory na strychach i w piwnicach, z których jest przejście do dalszych pomieszczeń objętych ubezpieczeniem, powinny być na całej powierzchni zabezpieczone co najmniej jednym z następujących antywłamaniowych zabezpieczeń: kratami, żaluzjami, roletami antywłamaniowymi, okiennicami stalowymi lub szybami warstwowymi; przydatność antywłamaniowa szyb warstwowych musi być potwierdzona świadectwem kwalifikacyjnym Instytutu Mechaniki Precyzyjnej, Instytutu Techniki Budowlanej lub Instytutu Szkła i Ceramiki;
  - 6) okna i inne otwory zewnętrzne pomieszczeń muszą być zamknięte w czasie nieobecności domowników w budynku mieszkalnym;
  - 7) drzwi zewnętrzne do pomieszczeń określonych w § 34 ust. 3 pkt 2–3 muszą być zamknięte na co najmniej jeden zamek wielozastawkowy lub kłódkę wielozastawkową, o ile z pomieszczeń tych nie jest możliwy bezpośredni dostęp do pomieszczeń mieszkalnych, w innym przypadku obowiązują wymogi określone w pkt 3–5.

3. Postanowienia ust. 2 pkt 5, dotyczące dodatkowych zabezpieczeń oszklonych drzwi, okien i innych zewnętrznych otworów, nie mają zastosowania w obiektach zaopatrzonych w czynne elektroniczne urządzenia sygnalizacyjno-alarmowe.
4. Jeżeli wartość przedmiotu ubezpieczenia przekracza 30 000 zł, a żaden z zamków nie posiadał atestu, o którym mowa w ust. 2 pkt 3, od ustalonego odszkodowania potrącający jest **udział własny w wysokości 10%**.
5. Obowiązek, o którym mowa w ust. 2 pkt 7, spoczywa również na wszystkich osobach, z którymi Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym.

Obowiązki Ubezpieczającego i Ubezpieczonego

§ 41

Przy ubezpieczeniu ruchomości domowych i stałych elementów wykończenia budynku mieszkalnego od kradzieży z włamaniem, rabunku lub dewastacji w razie powstania szkody Ubezpieczający/Ubezpieczony niezależnie od obowiązków określonych w § 14 zobowiązany jest:

- 1) niezwłocznie powiadomić o tym fakcie miejscową jednostkę Policji, podając rodzaj, ilość i wartość skradzionego lub uszkodzonego mienia;
- 2) w razie uzyskania informacji o skradzionym mieniu, niezwłocznie powiadomić o tym Policję i Towarzystwo oraz uczestniczyć w czynnościach zmierzających do jego rozpoznania i odzyskania;
- 3) w razie odzyskania utraconego mienia zwrócić równowartość otrzymanego odszkodowania lub przekazać odzyskane mienie do dyspozycji Towarzystwa.

ROZDZIAŁ IV

UBEZPIECZENIE SZYB I INNYCH PRZEDMIOTÓW SZKLANYCH

Przedmiot i zakres ubezpieczenia

§ 42

1. Przedmiotem ubezpieczenia są wszystkie nieuszkodzone szyby i inne przedmioty szklane danego rodzaju zamontowane lub zainstalowane na stałe zgodnie z ich przeznaczeniem, stanowiące wyposażenie budynku mieszkalnego.
2. Przez szyby i inne przedmioty szklane rozumie się:
  - 1) szyby okienne i drzwiowe;
  - 2) oszklenia ściennie i dachowe;
  - 3) płyty szklane stanowiące części mebli;
  - 4) przegrody ściennie;
  - 5) lustra trwale wmontowane w ściany;
  - 6) akwaria;
  - 7) kolektory słoneczne.

§ 43

1. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody w postaci stłuczenia, rozbicia lub pęknięcia ubezpieczonych przedmiotów.
2. Za szkodę uważa się utratę lub ubytek wartości ubezpieczonych przedmiotów z powodu ich stłuczenia, rozbicia lub pęknięcia.
3. W ramach sumy ubezpieczenia Towarzystwo pokrywa niezbędne do naprawienia szkody udokumentowane koszty:
  - 1) demontażu i montażu rusztowań lub użycia dźwigu,
  - 2) transportu uszkodzonego przedmiotu do miejsca naprawy i z powrotem.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 44

Poza wyłączeniami określonymi w § 5 ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje odpowiedzialności za:

- 1) szkody powstałe przy wymianie lub wymontowywaniu ubezpieczonego przedmiotu w czasie prac konserwacyjnych lub naprawczych albo w czasie jego przewozu;
- 2) szkody w postaci zadrapania, porysowania, poplamienia bądź zmiany barwy lub odprysnięcia kawałków powierzchni ubezpieczonych przedmiotów;
- 3) szklane podłogi i wykładziny podłogowe;
- 4) szkło stanowiące osprzęt urządzeń teletechnicznych oraz osprzęt wszelkiego rodzaju instalacji;
- 5) wszelkiego rodzaju oszklenie reklamowe (np. neony, ga-bloty);
- 6) szyby i inne przedmioty szklane przed ich ostatecznym zamontowaniem i wykończeniem w miejscu przeznaczenia;
- 7) napisy reklamowe lub informacyjne na szybach i lustrach;
- 8) szyby w pojazdach i innych środkach transportu.

Suma ubezpieczenia

§ 45

1. Sumę ubezpieczenia ustala Ubezpieczający w wysokości przewidywanej przez niego możliwej największej jednorazowej straty w okresie ubezpieczenia – ubezpieczenie na pierwsze ryzyko.
2. Suma ubezpieczenia powinna odpowiadać wartości nabycia ubezpieczonych przedmiotów, łącznie z kosztami ich transportu i zamontowania.

Ustalenie rozmiaru szkody

§ 46

Rozmiar szkody w ubezpieczonych przedmiotach ustala się w wysokości kosztu ich naprawy ustalonego na podstawie rachunku strat przedłożonego przez poszkodowanego i zwerifikowanego przez Towarzystwo.

ROZDZIAŁ V

UBEZPIECZENIE UPRAW

Przedmiot i zakres ubezpieczenia

§ 47

1. Przedmiotem ubezpieczenia jest plon główny następujących upraw rolnych:
  - 1) zboża (pszenica, żyto, jęczmień, owies, pszenżyto, mieszanki zbóż, proso, gryka) – ziarno;
  - 2) rzepak – nasiona;
  - 3) ziemniaki – bulwy;
  - 4) rośliny okopowe na paszę (z wyłączeniem buraków cukrowych) – korzenie.
2. Ochrona ubezpieczeniowa Towarzystwa obejmuje skutki:
  - 1) gradobicia i działania ognia w zbożach i rzepaku;
  - 2) gradobicia w ziemniakach oraz roślinach okopowych na paszę;
  - 3) działania ognia w okresie dojrzałości i zbioru zbóż lub rzepaku

w zakresie ilościowych całkowitych lub częściowych ubytków plonów głównych w ubezpieczonych uprawach rolnych.

3. W ubezpieczeniu plonu głównego zbóż i rzepaku od ognia wprowadza się **udział własny** Ubezpieczonego w szkodzie w wysokości 10% ustalonego odszkodowania, bez możliwości jego wykupienia.

§ 48

Wniosek o ubezpieczenie nie może być złożony później niż do dnia 31 maja roku zbioru plonu głównego.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 49

Poza wyłączeniami określonymi w § 5, Towarzystwo nie odpowiada za szkody:

- 1) jeżeli stopień zmniejszenia plonu głównego wskutek zaistniałej szkody na danym polu nie wynosi co najmniej 10%;
- 2) spowodowane przez szkodniki lub choroby nawet w przypadku, gdyby zdarzenie losowe wchodzące w zakres ochrony ubezpieczeniowej obniżyło odporność roślin na ich działanie;
- 3) powstałe wskutek nieprzestrzegania terminów agrotechnicznych lub spowodowane wadliwie wykonanymi zabiegami agrotechnicznymi i pielęgnacyjnymi;
- 4) spowodowane samoistnym opadaniem lub osypywaniem plonu – wskutek opóźnienia zbiorów;
- 5) jeżeli plon główny został zebrany przed przybyciem na miejsce szkody przedstawiciela Towarzystwa, a Ubezpieczający nie pozostawił poletka kontrolnego, umożliwiającego ustalenie przyczyny i rozmiaru szkody, przy czym za poletko kontrolne rozumie się pas uprawy rolnej, o szerokości co najmniej 2 metrów, przebiegający w środkowej części pola, przez całą jego długość;
- 6) zgłoszone Towarzystwu po zbiorze plonu głównego lub po likwidacji uprawy rolnej;
- 7) powstałe w słomie pozostawionej na polu po zbiorze zbóż;
- 8) powstałe w uprawach zastępczych.

Czas trwania odpowiedzialności Towarzystwa

§ 50

1. Z zastrzeżeniem postanowień § 7, odpowiedzialność Towarzystwa za szkody rozpoczyna się przy szkodach powstałych wskutek:
  - 1) gradobicia – od wzejścia roślin wysianych lub wysadzonych do gruntu;
  - 2) ognia – od okresu dojrzałości.
2. Z zastrzeżeniem postanowień § 8, odpowiedzialność Towarzystwa za szkody kończy się z chwilą zebrania plonu głównego z pola.

Suma ubezpieczenia

§ 51

1. Sumę ubezpieczenia ustala się oddzielnie dla każdej uprawy określonej w § 47 ust. 1.
2. Suma ubezpieczenia dla danej uprawy odpowiada wartości plonu głównego obliczonej jako iloczyn:
  - 1) przewidywanej jednostkowej wydajności na 1 ha, nie wyższej od przeciętnych wydajności uzyskiwanych w danym gospodarstwie, miejscowości lub gminie w okresie ostatnich 3 lat;
  - 2) przewidywanej jednostkowej ceny skupu danego plonu na danym terenie w czasie zbiorów;
  - 3) areалу zgłoszonej do ubezpieczenia uprawy – na podstawie kopii aktualnego wniosku o przyznanie płatno-

ści bezpośrednich do gruntów, innych dokumentów lub oświadczenia Ubezpieczającego.

Obowiązki Ubezpieczającego i Ubezpieczonego

§ 52

Ubezpieczający/Ubezpieczony zobowiązany jest:

- 1) przestrzegać wszystkie terminy agrotechniczne właściwe dla danej uprawy;
- 2) w trakcie zbioru zbóż i rzepaku przestrzegać przepisów przeciwpożarowe;
- 3) umożliwić Towarzystwu sprawdzenie stanu ubezpieczonych upraw rolnych;
- 4) prowadzić uprawę zgodnie z zaleceniami agrotechnicznymi dla poszczególnych gatunków roślin.

§ 53

1. W razie powstania szkody Ubezpieczający/Ubezpieczony zobowiązany jest złożyć zawiadomienie o szkodzie, które powinno zawierać:
  - 1) datę powstania szkody;
  - 2) miejsce szkody;
  - 3) przyczynę powstania szkody;
  - 4) numery działek (pól) i powierzchnie, na których uszkodzeniu uległy uprawy rolne;
  - 5) rodzaj uprawy, która uległa uszkodzeniu;
  - 6) informację o zamiarze zebrania uszkodzonego plonu głównego bądź o zamiarze dokonania zabiegów agrotechnicznych w celu zastosowania uprawy zamiennej;
  - 7) szacunkową wartość powstałej szkody.
2. Ponadto, z uwzględnieniem postanowień § 14, Ubezpieczający/Ubezpieczony zobowiązany jest:
  - 1) w przypadku powstania szkody w fazie rozwoju roślin, w której nie jest możliwe ustalenie rozmiaru szkody, powiadomić Towarzystwo o terminie zbioru plonów, nie później jednak niż na 7 dni przed planowanym zbiorem;
  - 2) pozostawić poletko kontrolne.

Ustalenie rozmiaru szkody

§ 54

1. Ustalenie rozmiaru szkody dokonuje upoważniony przedstawiciel Towarzystwa w obecności Ubezpieczającego/Ubezpieczonego lub jego przedstawiciela w terminie do 14 dni od daty zgłoszenia szkody. Nieobecność odpowiednio zawiadomionego Ubezpieczającego/Ubezpieczonego nie uchybia ważności podjętych czynności oraz dokonanych ustaleń co do zakresu i rozmiaru szkody.
2. Jeżeli szkoda powstała w fazie rozwoju roślin, w której nie jest możliwe ustalenie faktycznego rozmiaru szkody, Towarzystwo dokonuje w ciągu 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie, wstępnych oględzin szkody; ostatecznego ustalenia rozmiaru szkody Towarzystwo dokonuje bezpośrednio przed lub w czasie zbioru plonu głównego.
3. Szacowania szkody dokonuje się oddzielnie na każdym polu, przez które rozumie się zwarty obszar danej uprawy rolnej, nie przedzielony żadnymi barierami naturalnymi, na którym prowadzona jest jedna uprawa rolna.

4. Symptomami szkody spowodowanej przez grad są w szczególności: złamania, zgięcia, pęknięcia, wybicia, ślady po uderzeniach, rozcięcia, przecięcia części lub całych roślin.

§ 55

1. **Jeżeli wystąpiła szkoda częściowa**, rozmiar szkody ustala się z uwzględnieniem:
- 1) powierzchni pola, na którym uprawa rolna została uszkodzona lub zniszczona, nie większej jednak od powierzchni podanej w polisie;
  - 2) wyrażonego w procentach stopnia zmniejszenia plonu głównego, ustalonego w oparciu o analizę uszkodzeń roślin i obliczonego na podstawie stosowanych w Towarzystwie Norm do ustalania wysokości szkód w uprawach rolnych, które na żądanie Ubezpieczającego Towarzystwo udostępni do wglądu;
  - 3) sumy ubezpieczenia na 1 ha określonej na podstawie:
    - a) wydajności plonu z 1 ha, jaki mógłby być osiągnięty, gdyby zdarzenie nie nastąpiło, jednak nie wyższy niż podany w dokumencie ubezpieczenia,
    - b) ceny jednostkowej plonu podanej w dokumencie ubezpieczenia, nie wyższej od ceny rynkowej skupu występującej na danym terenie w dniu powstania szkody.
2. **Jeżeli wystąpiła szkoda całkowita**, rozmiar szkody ustala się w wysokości:
- 1) 25% – jeżeli szkoda powstała w okresie do 15 kwietnia;
  - 2) 40% – jeżeli szkoda powstała w okresie od 16 kwietnia do dnia 20 maja;
  - 3) 60% – jeżeli szkoda powstała w okresie od 21 maja do dnia 31 maja;
  - 4) 85% – jeżeli szkoda powstała w okresie od dnia 1 czerwca,
- kwoty obliczonej wg zasad określonych w ust. 1.**
3. Przez szkodę całkowitą rozumie się całkowitą utratę plonu głównego lub zniszczenie roślin w stopniu kwalifikującym uprawę rolną do likwidacji, na skutek zdarzeń wchodzących w zakres ochrony ubezpieczeniowej.
  4. Gdyby w okresie ubezpieczenia ta sama uprawa rolna była kilkakrotnie uszkodzana, przy określaniu rozmiaru każdej następnej szkody uwzględnia się rozmiary poprzednio ustalonych szkód.

Ustalenie wysokości odszkodowania

§ 56

1. Wysokość ustalonego odszkodowania na 1 ha, nie może być większa niż suma ubezpieczenia na 1 ha, określona w umowie ubezpieczenia.
2. W ubezpieczeniu upraw zbóż i rzepaku od skutków ognia Towarzystwo potrąca **udział własny** Ubezpieczonego w szkodzie, w wysokości 10% ustalonego odszkodowania.
3. Gdyby w okresie ubezpieczenia ta sama uprawa rolna była kilkakrotnie uszkodzana, przy ustalaniu wysokości każdej następnej szkody uwzględnia się (potrąca się) wysokość poprzednio ustalonych szkód.

ROZDZIAŁ VI

UBEZPIECZENIE NASTĘPSTW NIESZCZĘŚLIWYCH WYPADKÓW

Przedmiot i zakres ubezpieczenia

§ 57

1. Przedmiotem ubezpieczenia są następstwa nieszczęśliwych wypadków polegające na uszkodzeniu ciała, rozstroju zdrowia lub śmierci Ubezpieczonego wywołane przyczyną zewnętrzną, niezależnie od woli Ubezpieczonego, mające miejsce w okresie ubezpieczenia.
2. Odpowiedzialnością Towarzystwa są objęte także następstwa nieszczęśliwych wypadków powstałych na skutek prowadzenia wszelkiego rodzaju pojazdów przez osobę trzecią bez wymaganych prawem uprawnień, prowadzenia wszelkiego rodzaju pojazdów przez osobę trzecią po spożyciu alkoholu, użyciu narkotyków lub innych środków odurzających, jeżeli Ubezpieczony nie wiedział o tym stanie lub nie miał wpływu na okoliczności powstania wypadku.
3. Ubezpieczeniem mogą być objęte osoby posiadające gospodarstwo rolne oraz osoby bliskie Ubezpieczonemu, zgłoszone do ubezpieczenia i wymienione we wniosku o ubezpieczenie, które nie ukończyły 70 lat.
4. Pod warunkiem zachowania bezszkodowej ciągłości w ubezpieczeniu następstw nieszczęśliwych wypadków w Towarzystwie, umowa ubezpieczenia może być kontynuowana do 75 roku życia.
5. Ubezpieczeniem objęte są nieszczęśliwe wypadki jakie mogą wydarzyć się na terenie gospodarstwa rolnego oraz w życiu prywatnym.

§ 58

Towarzystwo udziela ochrony ubezpieczeniowej w zakresie, który obejmuje:

- 1) śmierć ubezpieczonego;
- 2) trwałe uszczerbek na zdrowiu, przez który rozumie się trwałe uszkodzenie ciała Ubezpieczonego spowodowane nieszczęśliwym wypadkiem potwierdzone orzeczeniem lekarza wskazanego przez Towarzystwo;
- 3) naprawę lub nabycie protez i środków pomocniczych;
- 4) pobyt w szpitalu (dienne świadczenie szpitalne).

Rodzaje i wysokość świadczeń

§ 59

Z tytułu umowy ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków Towarzystwo wypłaca świadczenia z tytułu:

- 1) **śmierci Ubezpieczonego** – w wysokości 100% sumy ubezpieczenia;
- 2) **trwałego uszczerbku na zdrowiu** – w wysokości takiego procentu sumy ubezpieczenia w jakim Ubezpieczony doznał trwałego uszczerbku na zdrowiu;
- 3) **naprawy lub nabycia protez i środków pomocniczych** – w wysokości do 10% sumy ubezpieczenia – nie więcej jednak niż wynoszą rzeczywiste koszty – pod warunkiem, że naprawa/nabycie zlecone zostały przez lekarza przed upływem 3 lat od daty wypadku i naprawa/nabycie nie zostały pokryte z innego ubezpieczenia;
- 4) **pobytu w szpitalu (dienne świadczenie szpitalne)** – w wysokości 0,2% sumy ubezpieczenia za każdy dzień pobytu w szpitalu. Dienne świadczenie szpitalne wypłacane jest od 3-go dnia pobytu w szpitalu przez maksymalny

okres 100 dni od daty zaistnienia nieszczęśliwego wypadku. Warunkiem wypłaty świadczenia jest dostarczenie do Towarzystwa potwierdzenia hospitalizacji Ubezpieczonego wystawionego przez szpital. Dzielne świadczenie szpitalne nie obejmuje pobytu w sanatoriach, pensjonatach, domach opieki, hospicjach.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 60

1. Poza wyłączeniami określonymi w § 5 Towarzystwo nie odpowiada za następstwa wypadków powstałych:
  - 1) w związku z usiłowaniem lub popełnieniem przez Ubezpieczonego przestępstwa, samobójstwa lub samookaleczenia;
  - 2) wskutek posługiwania się wszelkiego rodzaju ogniami sztucznymi, petardami itp. materiałami pirotechnicznymi;
  - 3) w wyniku leczenia lub zabiegów leczniczych, zabiegów kosmetycznych, bez względu na to przez kogo były wykonywane;
  - 4) wskutek przerwania leczenia, mimo zaleceń lekarza co do jego kontynuacji;
  - 5) w wyniku zaburzeń psychicznych, ataków apoplektycznych lub padaczkowych Ubezpieczonego;
  - 6) w wyniku spożycia lub przyjęcia w inny sposób substancji, skutkującego zatruciem;
  - 7) wskutek uprawiania sportu o charakterze ekstremalnym lub wyczynowym.
2. Z odpowiedzialności Towarzystwa wyłączone są także wszelkie choroby i stany chorobowe, w tym zawodowe i przewlekłe, z wyjątkiem tych, które występują nagle, jak zawał serca lub udar mózgu.

Suma ubezpieczenia

§ 61

1. Ubezpieczający dokonuje wyboru wysokości sumy ubezpieczenia spośród niżej wymienionych wariantów:
  - 1) 5 000 zł;
  - 2) 10 000 zł;
  - 3) 15 000 zł;
  - 4) 20 000 zł;
  - 5) 25 000 zł.
2. Suma ubezpieczenia jest taka sama w odniesieniu do każdego z Ubezpieczonych.

Czas trwania odpowiedzialności Towarzystwa

§ 62

1. Niezależnie od postanowień § 8 odpowiedzialność Towarzystwa **kończy się** w odniesieniu do poszczególnych Ubezpieczonych a umowa ulega rozwiązaniu:
  - 1) na skutek wyczerpania się sumy ubezpieczenia;
  - 2) z chwilą śmierci Ubezpieczonego nie angażującej odpowiedzialności Towarzystwa z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia.
2. Ubezpieczający może rozwiązać umowę ubezpieczenia w zakresie dotyczącym następstw nieszczęśliwych wypadków w każdym czasie z zachowaniem 7-dniowego terminu wypowiedzenia.

Obowiązki Ubezpieczającego, Ubezpieczonego i Uprawnionego

§ 63

1. Niezależnie od postanowień określonych w § 14, w razie zaistnienia nieszczęśliwego wypadku Ubezpieczony zobowiązany jest:
  - 1) starać się o złagodzenie skutków nieszczęśliwego wypadku przez niezwłoczne poddanie się opiece lekarskiej i zaleconemu leczeniu;
  - 2) dostarczyć wszelkie dokumenty potwierdzające okoliczności nieszczęśliwego wypadku dla uzasadnienia zgłoszonego roszczenia;
  - 3) powiadomić niezwłocznie Towarzystwo o zaistniałym nieszczęśliwym wypadku, nie później jednak niż w ciągu 14 dni po ustaniu okoliczności uniemożliwiających wcześniejsze powiadomienie;
  - 4) dostarczyć Towarzystwu dokładnie wypełniony formularz zgłoszenia szkody, ze szczególnym uwzględnieniem okoliczności zaistnienia nieszczęśliwego wypadku, dokumentację medyczną i dowody poniesionych kosztów (oryginały rachunków i faktur), niezbędne do ustalenia zasadności i wysokości roszczenia, a w przypadku gdy Ubezpieczony kierował pojazdem podczas wypadku – okazać dokument uprawniający go do kierowania tym pojazdem;
  - 5) umożliwić Towarzystwu zasięgnięcie informacji na temat okoliczności zaistnienia nieszczęśliwego wypadku i jego następstw, w szczególności u lekarzy, którzy nad Ubezpieczonym sprawowali lub nadal sprawują opiekę po wypadku;
  - 6) umożliwić Towarzystwu uzyskanie informacji dotyczących okoliczności nieszczęśliwego wypadku.
2. W przypadku śmierci Ubezpieczonego, Uprawniony zobowiązany jest dodatkowo dostarczyć do Towarzystwa odpis skrócony aktu zgonu oraz dokument stwierdzający tożsamość Uprawnionego.
3. W razie niedopełnienia przez Ubezpieczonego któregośkolwiek z obowiązków określonych w ust. 1, a mających wpływ na ustalenie okoliczności zdarzenia, rozmiaru szkody lub wysokości świadczenia, Towarzystwo może odmówić wypłaty świadczenia lub odpowiednio je zmniejszyć.

Ustalenie wysokości i wypłata odszkodowania

§ 64

1. Rodzaje i wysokość przysługujących świadczeń ustala się po stwierdzeniu, że istnieje związek przyczynowy pomiędzy nieszczęśliwym wypadkiem a trwałym uszkodzeniem ciała, trwałym uszczerbkiem na zdrowiu lub śmiercią Ubezpieczonego.
2. Ustalenie związku przyczynowego, o którym mowa w ust. 1 oraz zasadności i wysokości odszkodowania następuje na podstawie dostarczonych dokumentów określonych w § 63 ust. 1 pkt 2-4 oraz wyników badań lekarskich.
3. Procent trwałego uszczerbku na zdrowiu określają lekarze powołani przez Towarzystwo.
4. Procent trwałego uszczerbku na zdrowiu ustala się niezwłocznie po zakończeniu leczenia, z uwzględnieniem zaleconej przez lekarza rehabilitacji leczniczej, a w razie długotrwałego leczenia – najpóźniej do końca 24 miesiąca od dnia wypadku. Późniejsza zmiana stopnia trwałego uszczerbku na zdrowiu (polepszenia lub pogorszenia) nie daje podstawy do zmiany wysokości świadczenia.

5. Towarzystwo zastrzega sobie prawo weryfikowania dostarczonych dowodów oraz zasięgania opinii lekarzy specjalistów.
6. W razie utraty lub uszkodzenia organu, narządu lub układu, których funkcje przed wypadkiem były już upośledzone wskutek samoistnej choroby lub trwałego inwalidztwa, procent trwałego uszczerbku na zdrowiu określa się w wysokości różnicy między procentem trwałego uszczerbku właściwym dla stanu danego organu, narządu lub układu po wypadku a procentem trwałego uszczerbku istniejącym bezpośrednio przed wypadkiem.

§ 65

1. Odszkodowanie z tytułu zawartej umowy wypłacane jest na rzecz Ubezpieczonego lub Uprawnionego.
2. Jeżeli Ubezpieczony zmarł po ustaleniu procentu trwałego uszczerbku na zdrowiu, a jego śmierć nie pozostaje w związku przyczynowym z nieszczęśliwym wypadkiem objętym umową ubezpieczenia, niewypłacone przed śmiercią Ubezpieczonego świadczenie z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu wypłacane jest Uprawnionemu.
3. Jeżeli procent trwałego uszczerbku na zdrowiu nie został ustalony przed śmiercią Ubezpieczonego, a jego śmierć nie pozostaje w związku przyczynowym z nieszczęśliwym wypadkiem objętym umową ubezpieczenia, do określenia wysokości świadczenia z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu przyjmuje się ustalony przez lekarzy powołanych przez Towarzystwo, na podstawie dostarczonej dokumentacji medycznej, prawdopodobny stopień trwałego uszczerbku na zdrowiu.
4. Jeżeli Ubezpieczony otrzymał świadczenia z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu a następnie zmarł na skutek tego samego nieszczęśliwego wypadku, świadczenie z tytułu śmierci wypłacane jest Uprawnionemu tylko wówczas, gdy jest ono wyższe od wypłaconego Ubezpieczonemu świadczenia z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu i następuje po uprzednim potrąceniu kwoty wypłaconej z tego tytułu.

ROZDZIAŁ VII

UBEZPIECZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ W ŻYCIU PRYWATNYM

Przedmiot i zakres ubezpieczenia

§ 66

1. Przedmiotem ubezpieczenia jest odpowiedzialność cywilna Ubezpieczonego i osób bliskich Ubezpieczonemu za szkody osobowe i rzeczowe wyrządzone osobom trzecim w następstwie czynu niedozwolonego pozostającego w związku z czynnościami w życiu prywatnym lub posiadaniem mienia prywatnego.
2. Przez szkodę osobową rozumie się spowodowanie śmierci, uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, a przez szkodę rzeczową – uszkodzenie, zniszczenie lub utratę mienia.
3. Z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przysługuje odszkodowanie, jeżeli szkoda została wyrządzona poszkodowanemu czynem niedozwolonym, a zdarzenie powodujące szkodę miało miejsce w okresie ubezpieczenia.
4. Za opłatą dodatkowej składki Towarzystwo rozszerza odpowiedzialność za szkody wyrządzone poszkodowanym po-

za granicami Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej i Kanady.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 67

1. Ubezpieczenie nie obejmuje odpowiedzialności cywilnej z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej lub wykonywania zawodu.
2. Towarzystwo nie ponosi odpowiedzialności za szkody spowodowane winą umyślną Ubezpieczającego, Ubezpieczonego i osób bliskich Ubezpieczonemu, także wówczas gdy zapłata odszkodowania odpowiadałaby w danych okolicznościach względem słuszności.

§ 68

1. Poza wyłączeniami określonymi w § 5 oraz w § 67, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje odpowiedzialności za szkody:
  - 1) wyrządzone osobom bliskim, jak również za szkody wyrządzone przez osoby bliskie Ubezpieczonemu albo sobie nawzajem;
  - 2) powstałe w wartościach pieniężnych, biżuterii, wszelkiego rodzaju dokumentach, zbiorach archiwalnych oraz zbiorach kolekcjonerskich;
  - 3) powstałe wskutek powolnego działania czynnika termicznego, chemicznego, biologicznego lub innego czynnika podobnie działającego (m.in. pary, wilgoci, dymu, sadzy, pyłu, wyciekania, wstrząsów, hałasu, zagrzybienia, zapadania się terenu i wzniesionych na nim budowli, obsunięcia się ziemi, zalania przez wody stojące, płynące lub gruntowe, cofnięcia ścieków kanalizacyjnych);
  - 4) powstałe w mieniu, z którego Ubezpieczony korzystał na podstawie umowy najmu, dzierżawy, leasingu, użytkowania, przechowania lub innej umowy nienazwanej;
  - 5) wynikłe z przeniesienia chorób zakaźnych;
  - 6) będące następstwem chorób zwierząt lub chorób odzwierzęcych;
  - 7) wyrządzone w środowisku naturalnym polegające na jego zanieczyszczeniu lub skażeniu oraz w drzewostanie lasów i parków;
  - 8) powstałe w związku z uprawianiem wszelkich sportów o charakterze wyczynowym lub ekstremalnym;
  - 9) spowodowane użyciem wszelkiego rodzaju broni.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje kar pieniężnych w tym: kar umownych, grzywien sądowych i administracyjnych, zadatków, odszkodowań z tytułu odstąpienia od umowy, podatków i innych należności publicznoprawnych i opłat manipulacyjnych, odszkodowań o charakterze karnym, do zapłacenia których Ubezpieczony jest zobowiązany.

Suma gwarancyjna

§ 69

1. Ubezpieczający dokonuje wyboru wysokości sumy gwarancyjnej spośród niżej wymienionych wariantów:
  - 1) 10 000 zł na wszystkie zdarzenia, w tym 5 000 zł na jedno zdarzenie;
  - 2) 25 000 zł na wszystkie zdarzenia, w tym 12 500 zł na jedno zdarzenie;

- 3) 50 000 zł na wszystkie zdarzenia, w tym 25 000 zł na jedno zdarzenie;
  - 4) 100 000 zł na wszystkie zdarzenia, w tym 50 000 zł na jedno zdarzenie.
2. Sumę gwarancyjną ustala się na jedno i wszystkie zdarzenia powstałe w okresie ubezpieczenia, łącznie dla szkód osobowych i rzeczowych.
3. W ramach sumy gwarancyjnej wprowadza się limit odpowiedzialności Towarzystwa za szkody spowodowane przez zwierzęta domowe w wysokości 50% sumy gwarancyjnej, nie więcej jednak niż 10 000 zł.

Obowiązki Ubezpieczającego i Ubezpieczonego

§ 70

Poza obowiązkami wymienionymi w § 14, w razie powstania szkody Ubezpieczający/Ubezpieczony zobowiązany jest:

- 1) powiadomić Towarzystwo w terminie 7 dni od daty zgłoszenia do Ubezpieczonego roszczenia przez poszkodowanego, załączając wszystkie niezbędne dokumenty dotyczące okoliczności szkody oraz oświadczenie odnośnie odpowiedzialności za szkodę;
- 2) zawiadomić Towarzystwo, jeżeli przeciwko niemu lub osobie za którą ponosi odpowiedzialność wszczęto postępowanie karne lub inne, albo jeżeli poszkodowany wystąpił z roszczeniem na drogę sądową;
- 3) dostarczyć do Towarzystwa orzeczenie sądu w sprawie związanej ze zdarzeniem, z którego wynika jego odpowiedzialność, w terminie umożliwiającym zajęcie stanowiska co do wniesienia środka odwoławczego.

Ustalenie rozmiaru szkody

§ 71

1. Podstawą ustalenia rozmiaru szkody z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej są uzasadnione i udokumentowane roszczenia zgłoszone przez poszkodowanego.
2. Towarzystwo jest zobowiązane do zapłaty odszkodowania w granicach odpowiedzialności cywilnej Ubezpieczającego, nie więcej jednak niż do wysokości sumy gwarancyjnej.
3. Towarzystwo pokrywa do wysokości 10% sumy gwarancyjnej, w odniesieniu do każdej szkody, poniesione przez Ubezpieczającego koszty:
  - 1) wynagrodzenia rzeczoznawców powołanych za zgodą Towarzystwa w celu ustalenia okoliczności zdarzenia lub rozmiaru powstałej szkody;
  - 2) sądowej obrony przed roszczeniami osoby trzeciej, w sporze prowadzonym na polecenie Towarzystwa lub za jego zgodą, jeżeli Towarzystwo żądało ustanowienia obrońcy lub wyraziło zgodę na pokrycie kosztów związanych z ustanowieniem obrońcy;
  - 3) postępowania ugodowego prowadzonego w związku ze zgłoszonymi roszczeniami odszkodowawczymi, o ile Towarzystwo wyraziło na to zgodę.
4. Zaspokojenie lub uznanie przez Ubezpieczonego roszczenia o naprawienie szkody, która objęta jest niniejszym ubezpieczeniem, nie ma skutków prawnych względem Towarzystwa, jeżeli Towarzystwo nie wyraziło na to uprzedniej zgody.

ROZDZIAŁ VIII

UBEZPIECZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ KOMBAJNISTY Z TYTUŁU WYKONYWANIA USŁUGI KOSZENIA

Przedmiot i zakres ubezpieczenia

§ 72

1. Przedmiotem ubezpieczenia jest odpowiedzialność cywilna Ubezpieczonego kombajnisty za szkody w mieniu zleciodawcy powstałe podczas wykonywania usługi koszenia przy użyciu kombajnu.
2. Z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przysługuje odszkodowanie, jeżeli szkoda została wyrządzona czynem niedozwolonym, a zdarzenie powodujące szkodę miało miejsce w okresie ubezpieczenia.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 73

Poza wyłączeniami określonymi w § 5 oraz w § 67 i 68, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje odpowiedzialności za szkody:

- 1) powstałe w wyniku niedotrzymania przez Ubezpieczonego umówionego terminu usługi koszenia zboża;
- 2) spowodowane przez osoby nie posiadające uprawnień wymaganych do prowadzenia kombajnu;
- 3) wynikające z użytkowania i konserwacji niezgodnej z zaleceniami producenta kombajnu.

Suma gwarancyjna

§ 74

1. Ubezpieczający dokonuje wyboru wysokości sumy gwarancyjnej spośród niżej wymienionych wariantów:
  - 1) 20 000 zł na wszystkie zdarzenia, w tym 10 000 zł na jedno zdarzenie;
  - 2) 50 000 zł na wszystkie zdarzenia, w tym 25 000 zł na jedno zdarzenie.
2. Sumę gwarancyjną ustala się na jedno i wszystkie zdarzenia powstałe w okresie ubezpieczenia.

Ustalenie rozmiaru szkody

§ 75

1. Podstawą ustalenia rozmiaru szkody z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej są uzasadnione i udokumentowane roszczenia zgłoszone przez poszkodowanego.
2. Zaspokojenie lub uznanie przez Ubezpieczonego roszczenia o naprawienie szkody, która objęta jest niniejszym ubezpieczeniem, nie ma skutków prawnych względem Towarzystwa, jeżeli Towarzystwo nie wyraziło na to uprzedniej zgody.

ROZDZIAŁ IX

UBEZPIECZENIE OCHRONY PRAWNEJ

Przedmiot i zakres ubezpieczenia

§ 76

1. Przedmiotem ubezpieczenia ochrony prawnej jest umożliwienie prawnej obrony Ubezpieczonego lub osób mu bliższych:

- 1) w postępowaniu sądowym, prowadzonym przed polskimi sądami powszechnymi, w którym Ubezpieczony jest pozwanym, obwinionym lub oskarżonym;
- 2) w postępowaniu administracyjnym, prowadzonym przed organami polskiej administracji rządowej lub samorządowej jeżeli postępowanie nie zostało wszczęte przez Ubezpieczonego, poprzez refundację przez Towarzystwo związanych z ochroną prawną poniesionych kosztów, określonych w § 78, o ile przyczyna wszczęcia postępowania wobec Ubezpieczonego powstała na terenie Rzeczypospolitej Polskiej w okresie ubezpieczenia.
2. Jeżeli powodem wszczęcia postępowania jest więcej niż jedna przyczyna lub przyczyna o charakterze ciągłym – za powód wszczęcia postępowania, dla celów niniejszego ubezpieczenia, uważa się pierwszą z przyczyn lub początek przyczyny o charakterze ciągłym.
3. Przez zdarzenie, dla celów niniejszego ubezpieczenia, uważa się wszczęcie postępowania.
- 3) postępowań dotyczących sporu pomiędzy Ubezpieczonymi;
- 4) postępowań dotyczących sporu pomiędzy Ubezpieczonym a Towarzystwem;
- 5) spowodowanych przez Ubezpieczonego poprzez zamierzone zatajenie lub udzielenie niezgodnych z prawdą informacji lub przedstawienie sfałszowanych dokumentów w postępowaniu;
- 6) uzyskania lub przeprowadzenia na wniosek Ubezpieczonego dowodów nieistotnych dla wyniku postępowania;
- 7) jakichkolwiek kar lub grzywien lub udzielenia poręczeń majątkowych;
- 8) podróży Ubezpieczonego do oraz z sądu lub organu administracji, w tym kosztów noclegu;
- 9) postępowań egzekucyjnych.

Wypłata odszkodowania

§ 80

Towarzystwo refunduje Ubezpieczonemu koszty postępowania po jego prawomocnym zakończeniu oraz po okazaniu:

- 1) orzeczenia lub decyzji kończącej postępowanie;
- 2) dowodu poniesienia kosztów podlegających zwrotowi.

§ 77

Ubezpieczenie ochrony prawnej obejmuje osoby bliskie Ubezpieczonemu, które zostały imiennie wskazane we wniosku o ubezpieczenie.

§ 78

1. W ramach ubezpieczenia Towarzystwo refunduje niepodlegające zwrotowi na rzecz Ubezpieczonego zgodnie z decyzją lub orzeczeniem kończącym postępowanie:
  - 1) koszty i opłaty sądowe, łącznie z należnościami świadków i biegłych;
  - 2) koszty i opłaty w postępowaniu administracyjnym, łącznie z należnościami świadków i biegłych;
  - 3) koszty wynagrodzenia jednego pełnomocnika procesowego w postępowaniu sądowym uprawnionego do świadczenia pomocy prawnej, w wysokości minimalnej stawki wynikającej z przepisów o opłatach za czynności radców prawnych i adwokatów.
2. Towarzystwo zwraca ponadto koszty uzyskanych poza postępowaniem opinii biegłych lub rzeczoznawców lub innych dokumentów stanowiących dowody w sprawie, o ile służą one ochronie praw Ubezpieczonego w związku z prowadzonym postępowaniem oraz pod warunkiem, że ich uzyskanie zostało uprzednio zaakceptowane przez Towarzystwo.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

§ 81

1. Zawiadomienia i oświadczenia, jakie w związku z umową ubezpieczenia składane są przez strony tej umowy powinny być dokonywane na piśmie i doręczane za pokwitowaniem lub przesyłane listem poleconym.
2. W razie zmiany adresu i nie zawiadomienia o tym fakcie drugiej strony pismo skierowane pod ostatni adres wywiera skutki prawne.
3. Przyjmuje się, że w razie nieodebrania korespondencji, pismo uważa się za doręczone z dniem, w którym istniała możliwość zapoznania się z jego treścią. Za dzień ten uważa się datę powtórnego awiza.

*****

Podstawę obowiązywania niniejszych ogólnych warunków ubezpieczenia stanowi Uchwała nr 205/07 Zarządu TUV „TUV” z dnia 20.07.2007 r., zmieniona Uchwałą nr 85/09 z dnia 23 marca 2009 r. oraz Zarządzenie Prezesa Zarządu TUV „TUV” nr 15/09 z dnia 23 marca 2009 roku.

Niniejsze ogólne warunki ubezpieczenia mają zastosowanie do umów zawieranych od dnia 15 kwietnia 2009 roku.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 79

Towarzystwo nie zwraca kosztów:

- 1) postępowań pozostających w bezpośrednim lub pośrednim związku z ogólnymi wyłączeniami odpowiedzialności Towarzystwa zawartymi w § 5 OWU, w tym w szczególności:
  - a) dotyczących zdarzeń będących następstwem umyślnego działania lub zaniechania Ubezpieczonego lub osób bliskich,
  - b) dotyczących zdarzeń będących następstwem spożycia alkoholu, użycia narkotyków lub środków odurzających przez Ubezpieczonego,
- 2) postępowań dotyczących roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej lub zawodowej przez Ubezpieczonego, w tym pełnienia funkcji członka organu osoby prawnej;

CZŁONEK ZARZĄDU

Agnieszka Rózga

PREZES ZARZĄDU

Ewa Stachura – Kruszewska